

CERKEV ZA SODELOVANJE V FAŠISTIČNI OFENZIVI

REAKCIONARNE SILE VSEH DEŽEL ZDRUŽENE V BORBI PROTI DELAVSKEMU RAZREDU

Hitler mobilizira protisocialne elemente
za uničenje demokratičnih vlad in USSR

Vatikan se odprto ponuja nacijem v službo. —
Kapitalizem se skuša oteti z masko borbe za vero

POROČEVALEC čikaške Tribune Sigfrid Schultz brzojavlja iz Berlina, da pride tja kardinal Eugenio Pacelli, papežev državni tajnik in najposobnejši vatikanski diplomat. Po svetovni boji s Hitlerjem in drugimi nacističnimi državniki o nacističnem skupnem boju proti "boljševizmu". Obisk si je ugledil s pastirskim pismom, ki so ga po navodilu iz Vatikana nedavno izdali nemški škofje. V njemu izjavljajo, da so pripravljeni ne samo na spravo z nacijo, ampak tudi z njo iskreno kooperirati za udržitve nacistične (fašistične) države in jim pomagati v boju proti rdečemu, brezbožnemu komunizmu. Naciji so prizadejali katoliški cerkvi v Nemčiji veliko škode. Par sto franciškank in drugih duhovnikov so obtožili raznih nemoralnosti in jih obsodili v zapor. Tudi precej nun so tirali pred sodišče. Nad katoliškim tiskom v Nemčiji lomasti nacistična cenzura brez prizanašanja. Mnogo katoliških organizacij je bilo razpuščenih in njihova imovina konfiscirana. Kljub temu je sveta mati cerkev pripravljena z nacijo iskreno kooperirati, prav kakor kooperira s fašisti v Italiji in s fašisti v Španiji.

Na lrskem so fašisti ustanovili "krščansko fronto", ki je poslala španskim rebelom za okrog \$10,000 zdravil in obvez. Deležni jih bodo seveda tudi mohamedanski Muri iz Maroka, ki so jih rebeli poslali v Španijo, da koljejo katoliške delavce in Špance sploh, ako so proti fašizmu.

Nacistični vodje v Nemčiji skušajo mobilizirati v politične in imperialistične namene tretjega rajha vse Nemce, ki žive v inozemstvu. V nedavnem svojem proglasu pravijo, da je dolžnost vsakega Nemca, neglede v kateri deželi prebiva, ohraniti zvestobo nacistični Nemčiji in njenemu fuhrerju.

Fašizem je dobil močno oporo v novi diktaturi v Grčiji, skuša se utaboriti v Bolgariji in osvaja si politično moč v Rumuniji. V Zed. državah pozivajo na (Nadaljevanje na 2. strani.)

V vsakem svojih govorov in tem letu je papež poudarjal potrebo združenja vseh kr-

Benito preti svetu z oboroženo silo svoje dežele

"V dobrih par urah mobilizacije postavi Italija na bojišče lahko šest milijonov mož — ne mož, ki bi stali kot figure, ampak vojakov, ki se bodo vojskovali za čast, slavo in zmage Italije!"

"Mi se ne bojimo nikogar na svetu," je robantil "il duce", in nato navajal, da ima Italija nad 1,200,000 stalne armade in nad 2,500,000 mož rezervne, ki so vsi izveščani vojaki. "Naša armada je največja in najspretnejša na svetu," je poudaril.

REGISTRIRAJTE SE!

V letu predsedniških volitev se morajo volilci v večini držav znova registrirati, tudi ako se niso preselili. Kdor se ne javi, izgubi volilno pravico. V Chicago bo zadnja dva registracijska dneva 19. septembra in 6. oktobra. Registrirajte se lahko tudi v volilnem uradu v okrajni palači, ki je odprt vsak dan.

Naše gibanje mora dalje po načrtani poti

Sedanja taktika AFL
unijskemu gibanju ne
bo mogla koristiti

Suspendiranje desetih unij iz Ameriške delavske federacije je morda zadoščenje konservativnim članom njene eksekutive, toda unijam s tako "disciplinarno" akcijo niso koristili. Nasprotno, ako ne pride med odborom za industrialni unionizem in Greenovo eksekutivo na kak način do pomirjenja, je zadan unijskemu gibanju udarec, ki bo imel dolgotrajne posledice. Kajti ako suspendiranje potrdi tudi prihodnja konvencija A. F. of L., ki se prične to jesen, tedaj bodo izključene unije ustanovile svojo federacijo. Wm. Green že namiguje na možnost, da bo namesto suspendirane U. M. W. njegova federacija morda priznala Progressive Miners unijo, ki je z UMW in z Lewi-sonom v ostrom boju.

Unije, ki so suspendirane zaradi svojega sodelovanja v odboru za industrialni unionizem, imajo skupno nad milijon članov. Največja med njimi je unija premogarjev in pa unija oblačilnih delavcev. O možnih težkih posledicah tega razkola bo članek v prihodnji številki.

Kdo laže?

Detroitški škof Gallagher trdi, da ni bil pozvan v Rim zaradi "radio-pridigarja" Coughlina, dočim je iz poročil iz papeževih prestolnice razvidno, da je bil to edini namen, kajti iz ameriških katoliških krogov je proti Coughlinu veliko pritožb. Tudi Coughlin pravi, da nima papež nič proti njegovemu političnemu delovanju.

te, lahke križarke, nosilke aeroplanov itd. Poleg teh ima Italija v gradnji 34 vojnih ladij raznih vrst, ki ji bodo do te jeseni, ali vsaj do prihodnje pomladi, silovito povečale njeno militaristično silo. Mussolini se norčuje iz vsega demokratičnega sveta, ker ve, da se pretepaču navadno vsak pameten človek rajše ogne, kot pa da se bi mu izpostavil ter se podal z njim v boj. "Rajše, kakor da se bi z mano stekli, mi bodo popuščali," si misli Mussolini. Dozdaj je sklepal pravilno, ampak prej ali slej se bo ukanil in tedaj bo začetek konca njegove arogantnosti in fašistične Italije.

Priporočal je navzočim, da naj store v akcijah za pobijanje "rdečkarstva" kolikor morejo. Njegov glavni predlog je bil, da naj patriotični Amerikanci tujerodce in njih otroke navajajo na opuščenje njihovih jezikov, zato da se bodo toliko prej naučili angleščine in le njo sprejeli za občevelni jezik.

Kar na tu rojene najbolj vpliva, je demagogična trditve, da imajo milijoni tujerodcev "dobre službe", domačini pa so v pomanjkanju in "na relifu".

Nedavno se je vršila v Chicagu konferenca raznih cerkva. Sklicali so jo reakcionarji

UMIRANJE ZA BARIKADAMI

V sedanjih civilnih vojni v Španiji je bilo ubitih dozdaj nad sto tisoč ljudi in nad tri sto tisoč je bilo ranjenih. Velika večina teh žrtev so delavci in kmetje. Španska armada je sila pod poveljstvom svojih reakcionarnih generalov skoro vsa na stran fašistov. Naravno, da izveščane vojske čete lahko kar na debelo kose neizveščane delavske milice, ki je bila organizirana po pričetku fašistične vstaje. Kljub vsem neugodnostim in oviram je delavska milica v stanju odbijati napade fašistične kontrarevolucije v tolikini meri, da se ji čudijo vsi vojaški veščaki. V nešteti krajih se je delavska milica umikala pred profesionalno armado in za klanje izveščanim Muron palec za palec, od barikade do barikade. Na tej sliki je barikada v San Sebastianu, zgrajena z vrečami, ki so napolnjene s peskom. Kroglice fašistične armade so na tej barikadi pustile očitne sledove.

XV. redna konvencija JSKJ otvorjena prošli torek v Clevelandu, O.

Udeležilo se je okrog 160 delegatov in glavnih odbornikov. — Jednota v dobrem stanju

Jugoslovanska katoliška jednota je druga najstarejša slovenska podpornica organizacija in tretja po velikosti. Včeraj (v torek 8. sept.) je bila v Slovenskem nar. domu v Clevelandu otvorjena njena petnajsta redna konvencija, katere se je udeležilo okrog 160 delegatov in glavnih odbornikov iz dvaindvajsetih držav.

"Neva Doba" z dne 2. sept. poroča, da ima JSKJ zdaj 20.375 članov v obeh oddelkih in \$2,152,693 imovine.

Med delegati je precej članov JSZ in naročnikov našega lista, toda večina pripada drugim mišljenjem.

Glasilo "Nova Doba" je urejevano v smislu verske in politične nepristranosti, ker je Anton J. Trbovec večkrat datu tako lice. Programi privedev med konvencijo pa so odraz sentimentala ljudi, ki so v družini vodilni faktor. Delegatom in drugim v razvedrilo bo v petek — vpriporjena Anton

lagajo, da naj ameriška vlada deportira "tri milijone tujerodcev, ki so v Zed. državah nezakonito."

Zdaj pa je za tujerodne državljane vprašanje: Ali bodo boljše zavarovani, če služijo bodisi demokratijski ali republikanski stranki, ali pa bi bilo pametnejše, če se bi pridružili stranki, ki ima smisel za socialne probleme in s temi vrednotami se morajo gibanje tujerodnih ameriških delavci. V volilnih kampanjah jim demokratijski in republikanski politiki obljubijo vse, store pa ničesar zanje.

J. S. Z. HOČE NAPREJ, NEGLEDE NA RAZNA NASPROTSTVA IN OVIRE

Načelnost in prepričanje resno preiskušeno le v dnevih, ko se človek MORA odločiti — sem ali tja

JUGOSLOVANSKA socialistična zveza je imela že mnogo težkih bojev. Ne samo z zunanji silami, ampak tudi vsled notranjih konfliktov, na primer med svetovno vojno in na prvem milvauskem zboru leta 1912. Vsled posebnih lokalnih razmer so bile nekatere postojanke JSZ prizadete radi sporov bolj kakor druge. Tu in tam se je pripetilo, da je bila poparjenost tolikšna, da so v nji obupavali celo drugače vztrajni sodrugi. "Vse bo propadlo!" so jamrali. Pa ni, Tisti, ki so se zoperstavili viharjem, so obvarovali klube, ohranili aktivnosti v naselbinah in omogočili obstoj Zvezi in njenemu glasilu.

Zdaj smo vsled propadanja kapitalističnega gospodarstva prejkone v večji krizi kot kdaj prej. Ves svet je kaotičen. Napetost je splošna. Ni je politične organizacije ali stranke, ki se ravna po demokratičnih načelih, da ne bi bila prizadeta. Mi nismo izjema, kar radi priznamo.

Na prošlem zboru smo razpravljali o problemih našega gibanja posebno z ozirom na odnose s soc. stranko in sklenili nadaljevati po naših preiskušanih potih.

JSZ je skoz in skoz zanesljiva utrdba napredka med ameriški Slovenci. Nobene vrste nazadnjaki si je ne bi mogli osvojiti, tudi če si bi prizadevali.

Delavcev, ki pravijo, da so napredni in zavedni, je med nami veliko. Naš pokret jih vabi v svojo sredo. Demokrat, republikanec, ali coughlinovec je lahko vsakdo. Tudi je zaradi prestidža in popularnosti prijetnejše biti v velikih gibanjih in strankah. Kdor pa hoče biti socialist, mora imeti že dokaj poguma in prepričanje.

JSZ ima članstvo, ki ji je v čast. Ima agitatorje, kakršnih smo veseli. Toda potrebuje v svojih vrstah za uspešnejše delo več članov in več energičnih agitatorjev! Svoje delo moramo ojačati in ga razširiti v vse naselbine.

Ako kje v kakem klubu ta ali oni vsled naveličanosti, razočaranja ali pomanjkanja prepričanja odpade, se moramo ostali člani potruditi, da dobimo v klub nove člane in s tem nove moči za nadaljevanje našega dela.

Nasprotnikov je mnogo. Pošteno delavsko gibanje mrze vsi in vsi se na en ali drug način zaletavajo v socialistično organizacijo. Nasprotniki delavstva so pripravljeni iti v borbo proti našim razrednim interesom do skrajnoseti, kar smo videli poslednja leta v mnogih evropskih deželah in zdaj v Španiji. Porazili jih bomo; če svoje vrste ojačamo in zgradimo iz njih resno socialistično silo! Delavci, veliki čas vas kliče v armado bojevnikov za svoj razred! Vstopite vanjo tudi vi, ako še niste njen član!

ŠPANSKI DELAVCI ODLOČNO ZA NADALJEVANJE BORBE DO ZMAGE

V španski vladi, ki ji je na čelo prišel Jose Giral, ni bilo nobenega socialista, čeprav jo je ameriško kapitalistično časopisje označevalo skozi ves čas civilne vojne za "socialistično vlado". Dne 4. septembra je odstopila. Novemu kabinetu na čelu Francisco Largo Caballero, voditelj levičarske struje socialistov v Španiji. Ob enem je prevzel portfelj vojnijskega ministra. Caballero je v civilni vojni veliko na fronti. Zgraditev delavske milice je največ njegova zasluga. Indalecio Prieto, voditelj desničarjev v španski soc. stranki, je v novem kabinetu minister morarice in zrakovplove. Poleg teh dveh so v novi vladi štirje drugi socialisti, dva komunisti, trije liberalni republikanci, en zastopnik Katalonije in en zastopnik province Basque. Izmed republikancev je v kabinetu tudi prejšnji premier Jose Giral. To je torej striktno koalicijska vlada, v kateri so delavski ministri v večini. Njen temeljni smoter sedaj je poraziti fašistično kontrarevolucijo in izvesti drastične reforme.

ZA "PROLETARCA"!

Za delavsko gibanje ni ničesar večje vrednosti kakor zanesljivi delavski listi. Eden takih je "Proletarec"! Nad trideset let je že zvesto na braniku delavskih koristi. Proletarec je posest in glasilo socialistične organizacije, kar mu daje jamstvo, da bo socialistično urejevan neglede kakšni viharji divjajo okrog njega.

Tak list je vreden, da agitirate zanj, da ga širite in da ga čitajo vsi delavci, ki razumejo naš jezik.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovenska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE.

NAROČNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.50; za četrt leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zalta.
Business Manager.....Charles Pogorelec.
Assistant Business Manager.....John Rak Jr.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2201 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Resnična slika mučenja v Španiji

Hearstovi časopisi, papežev dnevnik Osservatore Romano, ljubljanski Slovenec, Mussolinijev tisk, klerikalno časopisje v Avstriji, v Nemčiji itd., so pisali dan za dnem krvave istorije o divjanju brezbožnih rdečkarjev v Španiji, ki more duhovnike in nune kakor klavci praseta. Če bi bile vse tiste vesti resnične, tedaj bi moralo biti najmanj polovico Špancev duhovniškega stanu in velika večina Špank pa v samostanih.

Slika, kakršna je v resnici, je seveda čisto drugačna. Duhovščina v Španiji je bila že stoletja v ospredju izrabljajočega sloja. Katoliška cerkev v Španiji je posedovala 20 odstotkov najrodovitnejše zemlje, poleg tega pa se je vzlic svoji reakcionarnosti navzela tudi "industrialne ideologije" in si zgradila tovarne vseh vrst, ki jih je obratovala pod raznimi znamkami.

V sedanjih krvavi borbi, ko je ljudski srd prikipev na višek, je, uveljavljeno, da se duhovnikom niso vsi odkrivali in da jim niso vsi poljubljali rok.

General Franco je ljubljeneček cerkve. Zavladal je nad španskim Marokom in poslal v Španijo kakih 30.000 Murov, ki so bojevali po naturni, mohamedanski po veri in zelo odstopno. V španskih vaseh in mestih so poklali tisoče ljudi — med njimi žene in otroke — ki niso bili prav nič prizadeti v civilni vojni. Ali je to "krščansko"?

Ameriška časniška agencija Associated Press navaja vzlic svojemu prijateljstvu do fašistov v Španiji mnogo slučajev krvočelnosti, ki so jih uganjali fašisti (vsi "vneti za sveto vero") nad delavci in nad onimi tlačani na deželi, ki hočejo nazaj zemljo in od gospodarjev več kruha. Agenci, ki jih je poslala v pomoč španskim klerikalcem Mussolinijeva Italija, so naučili sledbenike inkvizicije tudi kako rabiti ricinovo olje. Omenjena A. P. je dne 2. sept. brzojavila med drugimi vestmi svojemu tisku sledečo notico:

"... V vasi La Linea so fašisti mučili 63 let staro žensko, češ, da je utihotapila svojem preko meje nekaj spodnje obleke. Dali so ji siloma ricinovo olje, pomešano z gasolinom. Nahaja se v bolnišnici, v silnih mukah..."

Premalo, ali preveč ljudi?

Diktatorji računajo za svojo ohranitev zmerom na silo. Grade si mogočne armade, ki pa se v klanjih naglo redčijo. Torej so potrebne rezerve, treba je veliko fantov, ki vrste za hrano topovom lahko sproti napolnjujejo.

"Italijanke, ne ogibajte se dolžnosti, roditi toliko otrok kolikor vam naravni zakoni dopuščajo," je dejal dne 27. avgusta Mussolini. "Brez vašega sodelovanja rimljanskega cesarstva ne bomo obnovili."

Po dolgem apelu na Italijanke je svoj govor zaključil z nado, da njegove besede niso bile zamanj, kakor niso bili prejšnji njegovi apeli za več otrok v korist veličine in slave Italije! "Ako bodo zibke prazne, ne bo mogoče graditi italijanskega cesarstva. Matere, polnite zibke!"

V škodo Italiji in materam v Italiji je vse preveč takih ljudi, ki nasledajo ducejevemu apelu. Mussolini hoče, da ima vsaka zakonska dvojica v Italiji vsaj pet sinov, ki se jih lahko uporabi v armadi. "Ni je sile, ki nas bi mogla poraziti, ako boste ve ženske vršile svojo porodniško dolžnost", je dejal duce. In Italijanke rode, vendar pa ne toliko kakor hoče nora diktator. To je priznal sam v istem govoru, ko je dejal, kako hudo mu je, ker se mnoge Italijanke posebno v severnih krajih države ogibajo dolžnosti (roditi več otrok).

Enako propagando za čimveč rojstev vodi Hitler; četudi je Nemčija že zdaj preobbljudena. Poljska vlada se enako gnjavi s propagando za več rojstev in poslednje mesece se je s kampanjo za čimvečji narastek prebivalstva začela baviti tudi sovjetska Unija. Odstotek rojstev je v Rusiji že zdaj izredno visok, v primeri z drugimi deželami, ampak vse vlade mislijo na vojno in tako hoče tudi Stalinov režim veliko človeškega materijala. Čimveč ga je, večja je armada in druge države se je boje toliko bolj. To sicer ni krivda Rusije, pač pa kapitalizma. Ko propade ta, bo tudi vprašanje rojstev drugače obravnavano.

Za Roosevelta

Chicago Tribune dokazuje, da agitira tretja internacionala direktno za Roosevelta. Komunistična stranka v Zed. državah vodi svojo kampanjo s stališča, da je treba republikanskega kandidata Landona poraziti za vsako ceno. Stara garda v New Yorku, z Louis Waldmanom na čelu, agitira za Roosevelta direktno, dasi je James O'Neal še pred par meseci zatrjeval, da se to ne bo zgodilo. New Leader je takrat pisal, da ne bo letos deloval za nobenega predsedniškega kandidata, ker ni hče, kar jih je, ne zasluži glasov razumnih delavcev. Zdjaj je za Roosevelta!

Taka je zmeda v "ameriški" politiki!

Socializma ni mogoče ustaviti

Milijone ljudi zaničuje socialiste. Tako so jih naučili gospodarji, ki hočejo, da socialistična ideja ne prodre in nikoli ne zmaga. A kljub vsemu prodira in zmaga.

Po kapitalistovem mnenju je stavka zločin in stavkarja naj zapre, deportira, ali pa pobije.

SREDSTVO, KAKRŠNO ODLOČUJE V DANAŠNJIH VOJNAH

Italija si Etiopije ne bi mogla osvojiti brez vojaških aeroplanov — vsaj ne tako hitro in ne z armado par sto tisoč mož. Kontrarevolucija fašističnih generalov bi bila zadušena po par tednih civilne vojne, ako bi Nemčija in Italija ne poslali rebelom kadre vojaških aeroplanov in pilote ter municijo. Na tej sliki je del armade italijanskih vojaških aeroplanov na pristanu blizu Rima. Vseh skupaj jih ima Mussolini nad tisoč.

V CHICAGU NA XI. ZBORU JSZ

Piše Nace Zlemberger

(Nadaljevanje)

Srečal sem na tej prireditvi Martina Potokarja, ki ga nisem videl že mnogo let, istotako starega znanca Frank Podlipca, bivšega nameščenika v uradu SNPJ Albino Logar, sedaj Mrs. Andrew Furlan, dr. John Zavertnika, Martina Judniča iz Waukegan, Antona Zagarja, bivšega upravnika Proletarca in veliko drugih.

Rokovali smo se, šalili in smejali. Pa pravi nekdo "Peljimo se k Antonu Medvedu. Fin sodrug je in nov salun je odprl!" Zasedli smo dva avtomobila. Vsi moški so imeli žene. Jaz edini sem bil samec.

Anton Medved je bivši Clevelandčan. Fin pevec in izbrani dečko. "Pečlar", kakor jaz, ampak mnogo mlajši. Dekletom — pravijo, je všeč. Jim ne zamerim in njemu nisem nevoščljiv. Tine Medved je bil v svetovni vojni avstrijski vojak in na fronti veliko preiskusil. Do tega zbora ga nisem poznal. Skupno z njim dela Josip Gerbaj, imeniten gorenjski fant, korajžni in zabaven. Preje sta imela "pečlarijo" skupno z Antonom Gardnom, katera je bila dne 2. julija, ko sem prišel v Chicago, že docela v "likvidaciji". Mislim sem, da bom živel pri svojih stanovskih tovariših, pa so kar takole na lepem razpustili svojo kuhinjsko in stanovanjsko zadrugo.

Čestokrat sem že premišljeval, koliko hudega sem vžil pri vojnih v stari Avstriji. Anton Medved me je zlahka prepričal, da so bili Franc-Jozefovi soldati v vojni še veliko huje reve. On je k sreči odnesel iz trencv zdrave kosti, le tu pa tam kaka praska se mu je še poznala. Ampak na tovarniškem torišču v Chicago ni bil toliko "srečen". Neizprosnosti stroj, ki zahteva od delavca, "delaj, hiti, brzi", mu je odrezal na eni roki skoro vse prste. To je vzrok, čemu se je lotil gostilniške obrti. Delavcev brez vseh prstov namreč nikjer več ne najdemo.

Prišel sem v Medvedov salun smo se poselili okrog miz in začeli zbijati šale na račun posameznikov in celotne družbe. Po prijetnem šaljenem pomenkovanju smo se vrnili v dvorano Sokol-Havliček, kjer smo dobili še vedno veliko, dobro razpoloženo družbo. Enj so debatirali, drugi zbijali šale, tretji plesali, vsi pa so se pritoževali nad vročino.

Ko smo se v Centru, v dvorani Havliček in pri Medvedu shajali z doktorji, mi je spet zbežal spomin v prošlost. Doktor v stari Avstriji, da bi enakovredno govoril z navadnim delavcem? Saj bi izgubil ugled in kredit, če bi to storil! Tu pa doktor gor ali dol — vsi smo enaki kadar smo v družbi. Razlike so le v dohodkih in v službi. Tam pa so bile razlike

v družbi tolikšne, da med posameznimi stanovi sploh ni bilo mostov.

Zabavali smo se pozno v noč. Od vseh strani so mi ponujali čaše. "Nace, veseli me, da si prišel!" — "Kako sem vesel, da se zopet vidiva!" "Vzemi, morda je to zadnji med nama." Itd. Hvalili so moje dopise in me vpraševali, čemu se poslednje čase tako redokdaj oglašim. "Dobro," sem si mislil, "če je vam prav, pa bom spet več pisal."

Na tem zboru sem znova opazil, da so tisti naši rojaki, ki so se vezbali za delavsko gibanje že kot premogariji v starem kraju, najbolj revolucionarni. In potem tisti, katere smo mi učili. Jos. Radelj iz W. Allisa; s katerim sva na zboru skupaj sedela, mi bo to gotovo pritrtil. Seveda, nezmotljiv nisem. Če kdo smatra, da pretiravam, ga prosim, naj mi gornjih par opazk oprost.

Pozno popoldne v nedeljo dne 5. julija je bil zbor zaključen. Namenil sem se ostati v Chicago še par dni. Nimam dela, ne žene, ne otrok — torej čemu se bi mi naj mudilo domov! Največ sem vedril v Slov. del. centru in se pomenkoval s čikaškimi prijatelji in znanci. Sodrugi John Thaler, ki je delal pred leti v premogovniku v Glencoe, O., kjer je bil moj takratni dam, in njegova soproga Mary sta me povabila k njima. "Vsaj en dan boš pri nas," sta mi rekla. "Koštalo te ne bo nič." Vabilo me je mikalo, kakor me je veselilo pri Udovičevih. Ostal bi kar v Chicago, sem mislil sam pri sebi. A vročina je bila silovita. Začeli so pisati o solnčaricah. Vraga, čemu bi umrl v Chicago zgolj vsled čikaškega solnca! Res sem postajal že nekam "svoh".

Tisti veliki naslovi v časopisih in pa številke človeka se bolj oslabe, pa sem sklenil, da odidem domov na svoj vrt. Smatral sem, da za smrt nisem še zrel, še manj pa pripravljen nanjo.

Naj ob tej priliki povem še tole brezpomembno "nesrečo": predno sem šel na zbor, sem si kupil nov klobuk. Ker vem, da ljudje v Chicago pokrivajo radi izmenjavajo, sem na notranji strani ovoja svojega pokrivala napisal na dveh mestih ime "Nace". Nihče mi ga ne bo vzel, sem si mislil. Nisem pa domneval, da jaz lahko vzamem klobuk komu drugemu. Nekega večera me jako vljudno pobara "večni popotnik", Anton Janković, češ, klobuk imaš lep, pristojta ti in tudi drag ni, kakor izgleda. "Zares je vreden vsote, samo dolar sem plačal zanj," sem mu odvrnil.

Ampak Janković s tem odgovorom ni bil zadovoljen. Klobuki, ki so tako poceni, se

težko dobe. Snel mi je pokrivalo z glave, ga pogledal in ugotovil, da je klobuk njegov po vseh krščanskih in tudi drugačnih pravicah. Jaz sem se čudil, ker ne verujem v konfiskacijo klobukov. Ampak imena "Nace" v notranjem pasu ni bilo, kakorkoli sem ga obrčal. Vsekakor neljuba pomota, sem si mislil. Tone Janković pa je morda v šali smatral, da je zalotil "čikaškega gangsterja". Smejal se je seveda in ni mislil nič slabega o meni, pač pa le o mojih očeh.

Ampak, da ne boste vi, čitatelji, domnevali, da je bilo med nama kaj navzkriž, naj tu brž pojasnim, da si je položil Tone na glavo moj klobuk, ker svojega ni mogel najti. Ko pa me je, kot "zločinca", zalotil, sva si pokrivala prijateljsko izmenjala. Janković se je le bal, kaj bi njegova žena rekla, če bi prišel domov z napačnim pokrivalom. Lahko bi ga osumila, da je zašel v Chicago v kako restavracijo, v kateri se kujejo pregrehe na debelo, pa se je tudi en zmotil in zašel na napačno stezo ter si snel s stola klobuk, ki ni bil njegov.

Zase pa sem si mislil tole: ko sem izgubil oko, sem po pravilih vprašal za odškodnino. Nič za večjo, ne manjšo, kakor jo v takih slučajih določajo členi in točke jednote, v kateri sem član skoro od začetka. Nekateri so sumili, da simuliram. Tisto sumničenje me je silno bolelo. Ob vsaki priliki, ko moram napenjati preostali vid, se spomnim nanj z žalostjo v duši. Pa nič zato. Ne smete misliti, da se cmerim.

Jankoviću sem se izgovoril, da sem pograbil za najlepši klobuk, in oba sva se smejala. In drugi!

(Dalje prihodnjič.)

Leon Trocki spet samo zastražen "gost"

Vlada v Oslu se je odločila, da Leon Trocki in njegova žena lahko ostanejo na Norveškem, s čemer je odklonila zahtevo vlade v Moskvi, da naj ga izžene, namesto da riskira prijateljske odnose s sovjetsko Unijo. Norveški vladi načeljujejo socialisti. Stranka, ki je zdaj na krmilu Norveške, je bila v povojni dobi v komunistični internacionali, toda ne dolgo. Izginal jo je iz nje njen tajnik Gregorij Zinovjev z svojimi provokacijskimi ukazi. Valtic tem neljubim spominom norveška vlada želi, da ostane z USSR v čimbolj prijateljskem razmerju. Sovjetsko noto za izgon Trockija je odklonila, a ob enem pa ga je internirala ter zastražila toliko, da ne bo več mogel intrigrirati bodisi proti sovjetski Uniji ali zoper katerokoli drugo deželo. Na sliki sta Leon Trocki in njegova žena v času, ko sta dobila po izgonu iz USSR zavetje v Italiji. Ona mu je jako dobra pomočnica. Do nedavnega časa je imel uposlenih več klerikov in dva zaupna privatna tajnika. Pisal je članke v razne liste in izdal par knjig, kar mu je prineslo visoke dohodke. Zadnja obravnava v Moskvi pa je brzokona za dokaj časa storila konec njegovemu vplivu in tudi njegovim aktivnostim.

O konferenci in drugem

Barton, O. — Konferenca klubov JSZ in društev Prosvetne matice v vzhodnem Ohio, ki se je vršila 30. avgusta na Power Pointu, je bila dobro obiskana. Poseben rekord je bil, da se je udeležilo devet delegatov in delegatkin XI. rednega zbora JSZ, in sicer šest iz Ohia in trije iz zapadne Pennsilvanije.

Sodrugi Snoy se je vsled slabega zdravja ni mogel udeležiti. Diskuzije so bile dobre. Velika večina je izražala soglasje s sklepi prošlega našega zbora JSZ.

V razpravi o volilni kampanji so nekateri izražali bojaznen nad možnostjo Landonove-Coughlinove zmage. Jaz sem rnenja, da delavci med republikanci in demokrati nimajo kaj izbirati, zato je pametnejše, da glasujejo za socialistično stranko. Zal, da v nekaterih državah morda ne pride na glasovnico, ker zahteva zakon preveliko število podpisov na peticije. Ena teh držav je Ohio. Ako bi se delavci bolj zavedali svojih koristi, bi lahko premagali tudi to oviro.

Društvo št. 562 SNPJ in klub št. 11 JSZ prirediti piknik v nedeljo 13. sept. na Frank Primožičevem posestvu. Vabljeni ste nanj od blizu in daleč, posebno še, ker bo to letos najbrže zadnji zlet v tem kraju. Imeli bomo dve godbi, namreč F. Korana in V. Lesjakov orkester. Plesalni pod smo povedali in napravili streho, kar bo v zadovoljstvo plesalcev. Po strežba bo dobra in zabave obilo za vse. Kateri pridejo s poulično karo na Barton, jim bodo na razpolago avti. Spoznali jih boste po znakih SNPJ. Čakali bodo ob 1., 2. in 3. pop. Na svidenje 13. septembra!

Joseph Skoff.

Klubi JSZ, pridružite se C. U.!

Cleveland, O. — Odbor Cankarjeve ustanove je na delu s polno paro, da prične moč prej izdajati leposlovni mesečnik Cankarjev glasnik. Zadnja dva tedna je bilo razposlanih nad tisoč vabil na naša napredna, podporna in kulturna društva, da se pridružijo Cankarjevi ustanovi in se naročijo na mesečnik.

V časopisju je bilo že razloženo, zakaj potrebujemo mesečnik in kakšne smernice bo zavzemal, toda če hočemo to idealno ustanovo tako izpeljati, da bo naše delavstvo ponosno na njo, potem moramo biti velikodušni in se žrtvovati za stvar, kajti le tako bomo dosegli počastili Cankarjev spomin in pokazali našim klerikalcem, da imamo razumevanje za kulturo in da ne nosimo zastoj imena napredni delavci.

Članstvo JSZ je že stokrat in stokrat dokazalo, da je sprejemljivo za napredne stvari ter

NAŠ PRECINKTNI "POLITIKANT" PRAVI:

"Roosevelt je več storil za nas kakor vsi socialisti na svetu skupaj."

podpiralo zdrave, delavske ideje. zato sem prepričan, da bodo vabila za pristop k Cankarjevi ustanovi našla ugoden odmev.

Večina našega naprednega življa je idejo delavskega mesečnika gorko pozdravilo in številne društev in posameznikov včlanjenih v Cankarjevo ustanovo v vsakim dnevom bolj raste. Kolikor je meni znano, ni še niti eno napredno društvo v Clevelandu odklonilo naše vabilo k pristopu. Tudi naročniki povoljno prihajajo!

Naj omenim, da mesečnik ne bo nosil lokalni pečat, ampak bo prav tako važen za naše ljudi izven Clevelanda.

Delavci širom ameriške Slovenije, pridružite se Cankarjevi ustanovi, ustanovi naprednega elementa!

Odbor C. U. posebno apelira na tajnike klubov, da se prigrasijo za zastopnike ter pišejo po knjižice za naročnike na naslov: Cankarjeva ustanova, 6231 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. — Milan Medveček.

Razstava Peruškovih slik v La Sallu

La Salle, Ill. — Ze marsikateri slovenska naselbina je imela priliko, da se je seznanila s slikami našega mojstra H. G. Peruška. V La Sallu pa bomo imeli razstavo njegovih umetovrov dne 26. in 27. sept. v Slov. domu.

Nanjo so vabljeni ne samo tukajšnji in okoliški rojaki, ampak tudi Čikažani in drugi, kajti videli boste med drugimi take slike, ki bodo tu prvič razstavljene.

Ne bilo bi pravično, če se bi mi med tem ne organizirali in se domenili, koliko slik naj ostane v La Sallu. Pridite vsi na razstavo. — Poročevalec.

Shod in piknik v Waukeganu

Zlet, ki so ga prošlo nedeljo priredila društva Prosvetne matice in klubi JSZ v Možinov park v Waukeganu, ni imel udeležbe, kakršna bi na delavskih zborovanjih morala biti. Vendar pa je bilo razpoloženje dobro. Precej ljudi, posebno iz drugih krajev, ni prišlo vsled cemerikavega vremena. Glavni vzrok mali udeležbi je bila pretnja v žičarni (podružnica Steel trusta), kjer nadlegujejo delavce vsled prepričanja kolikor si največ upajo. Več o tej prireditvi bo poročano prihodnjič.

Reakcionarne sile vseh dežel združene proti delavstvu.

(Nadaljevanje s 1. strani.)

križarsko vojno proti "rdečkarjem" Hearst, Coughlin, floridski governor David Sholtz itd. Sletnji je predsednik organizacije Elks; pravi, da bo mobiliziral vseh njenih pol milijona članov za vojno proti "prevratniškim elementom".

Svetovna reakcija je v strahu, drugače ne bi besnela, se združevala in pripravljala svet na pokolje, kakršno divja danes edino po njeni zaslugi v Španiji. Ampak tudi delavski razred ne spi. Koncem konca bo le ta triumfal.

A. SERAFIMOVIC:

ŽELEZNA REKA

ROMAN IZ CIVILNE VOJNE V SOVJETSKI RUSIJI

Prevel iz ručine za "Proletarca" ANGELO CERKVENIK

(Nadaljevanje.)

No, ta razcapana sodrga tu spodaj jo je davi, ko je skušala pomoliti svoj nos izza skale, pošteno izkupil. Tega pač ne bodo tako kmalu pozabili.

On, polkovnik Miheladse (tako mlad, pa je polkovnik) je izbral ta položaj ter ga je v generalnem štabu zagovarjal. Kdor je držal v svojih rokah ta položaj, je imel v svojih rokah tudi ključ, ki je zapiral vse obrežno ozemlje.

Polkovnik je zopet pogledal po kameniti planjavi, po tihem pobočju in tja doli na obrežno skalovje, ki se je navpično pogrezalo v morje. Da, ta pokrajina je bila res tako ustvarjena, kakor da jo je bil naročil kdo, ki je hotel prav tu zadržati kakršnokoli armado!

Toda to ne zadostuje! Ne zadostuje samo, zadržati jih, potrebno je, pokončati jih. Polkovnik je že napravil potreben načrt. Poslal bo parnike z vojaštvom ter sdrži za hrbet, inkral bo vojake zadaj na cesti ter bo zapril to smrdečo druhal v skalnato korito kakor podgane v past.

On, knez Miheladse, posestnik neke ne prevelike, vendar pa rodovitne in lepe gosposke pri Kutaiju, bo tej strupeni pokveki, ki je tako dolgo kuži vse obrežje, z enim zamahljajem odrobil glavo!

Rusi so sovražniki Gruzije, čudovite, kultivirane Gruzije, prav takšni sovražniki kakor Armenci, Turki, Tartari, Aserbejdžanci... Boljševiki pa so sovražniki vsega človeštva, sovražniki vse zahodne kulture. On, Miheladse je prav tako socialist, toda on... (Ali ne bi dal vendarle poklicati tiste drobne deklice, tiste Grkinje?) ... on je pravi socialist z globokim umevanjem za mehanizem zgodovinskih dogajanj. On sovraži vse pustoševce, ki se šemijo z masko socializma ter računajo z nizkotnimi nagoni množice!

On ni krvočen. Prelita kri se mu gabi. Kadar pa se gre za kulturo vsega sveta, za blagor in veličino njegovega naroda, je neizprosni! Tle tu spodaj se morajo vsi, vsi do poslednjega moža ugonobiti!

Tako premišljuje in se z daljnogledom v roki izprehaja ter gleda na strohotno strmo pobočje, v temo nepredornih gozdov, na ozko, vijajočo se belkasto cesto, na kope, ki se v skritnem siju zahajajočega sonca rdečijo, tuda in posluša šepet tišine, pokojne tišine mehkega večera...

Ta prekrasni, iz najboljšega blaga izdelani plašč, ki njegovo čedno postavo še prav posebno očituje, to dragoceno, z zlatom okrašeno bodalo, ta snežnobela kučma, ki jo je izdelal neki sloviti kavkaški mojster, vse to ga nekako vzpodbuja k junaštvu, k prav posebnim podvigom. Vse to ga loči od drugih, od prostakov, ki se pod težo njegovega pogleda strumno vzravnaajo ter kar zamrejo, od častnikov, ki se ne morejo ponašati z njegovimi izkušnjami in z njegovim znanjem. Ko se polkovnik takole izprehaja, občuti nehotno težo svoje osamelosti.

"Hej!"

Neki vojak, mlad Gruzinec, ki je imel nepravilen a prijeten obraz in prav takšne mandeljaste, ovlažene, svetlikajoče se oči kakor gospod polkovnik, je jadno priskočil ter mu salutiral.

Gospod polkovnik zapovedujejo?"

"...tisto... deklco... Grkinjo... pripelji jo..."

Saj ni tega rekel. Samo hotel je tako reči, pa ga je le strogo pogledal in vprašal:

"Večerja?"

"Kakor ste zapovedali, gospod polkovnik!"

Polkovnik je veličastno stopal mimo vojakov, ki so ob pogledu nanj planili kvišku ter se vrnili in zamrli. Vsi ti vojaki so bili mrtvaški tiha tema, isti, komaj opazni prsobrazi, strojnica in isti prepadi, ki se ne vidi, ki se pa sluti. Daleč nekje je zavreščala neka ptica. Kako je vendar mogoče, da ni doslej v Gruziji še slišal takšne ptice?

Pogledal je v daljavo. Bledče zvezde se slabotno svetlikajo; svoj položaj so popolnoma spremenile. Tik pred njim se razprostira ocean teme. Vojak prav dobro ve, da se pod temo širijo neprodorni gozdovi. Zazehal je in pomislil:

"Korakati moram gor in dol, drugače..."

Mislil je, a misli ni domislil do kraja, zakaj zopet se je začela premikati ob pobočju nepredorna tema. Srce se mu je stisnilo.

(Dalje prihodnjič.)

nikov, čaš, kaviarja, sira in sadja šibila dolga miza.

Zabava mladih častnikov, ki so bili prav tako vitki, postavni in prav tako lepo oblečeni kakor on sam, je zamrla; vsi so se dvignili.

"Izvolite sesti!" je dejal polkovnik.

Ko se je pozneje v svojem šotoru vlegel, se je zazibal v prijetno omotico. Slugi, ki mu je sezuval bleščeči se lakasti škorenj, je molal svojo nogo pod nos. Polkovnik si je mislil: Škoda, da si nisem dal priversti Grkinje... Sicer pa je pametno, da nisem tega napravil.

XXV.

Noč je silovita; gore požira in skalovje in strahotne globine, ki zijajo podnevu izpod skalnatih gora.

Ob prsobrazi koraka straža sem ter tja. Straža je črna in zmetasta, takšna pač, kakršno je vse v tej zmetasti noči.

Vojak koraka kakšnih deset korakov naprej, se obrne ter koraka zopet po istem potu nazaj. Pred njim se iz teme dvigujejo megleni obrisi strojnica. Za njegovim hrbtom se dviguje visoko skalnato pobočje, ki je prav do gornjega roba napolnjeno s črno gmoto. To nevidno, črno pobočje vliva vojakovi čuvstvo pokoja in sigurnosti.

Deset korakov naprej, obrat, deset korakov nazaj...

Kako prijetno je doma! Doma ima majhen vrtiček; majhno koruzno polje. Zeno ima, Nino, ki pestuje malega Serga. Ko je odhajal, je gledal Sergo s svojimi ogledalnimi očmi za njim. Deček je skakotal v materinem naročju, je stegoval mehke, oble ročice kvišku ter se sladko, otroško smehljaj. Ko ga je včasih oče malce popestoval, ga je deček po navadi vselej malce oslinil. Vojak je venomer videl tisti sladki otroški smehljaj, venomer je mislil na tiste otroške sline.

Deset počasnih korakov, odmerjenih korakov v temi, obris strojnica, počasen obrat, rob strmega prepada, potem pa...

Boljševiki mu niso storili nič hudega. Kljub temu pa jih bo s te višave obstreljeval. Niti kuščarica ne bi mogla uiti po tej cesti tu spodaj. Boljševiki so pognali carja s prestola... Car res ni bil Gruzinec kdo ve kako naklonjen... Prayzaprav so pametno napravili! Ljudje pripovedujejo, da so v Rusiji vso zemljo razdelili kmetom... Vojak je vzdihnil. Nič ne pomaga! Vojak je vojak ter bo streljal na tiste, ki čepijo tam spodaj za stenami.

Skozi temo se mu zdajci tako sladko posmejejo otroške oči in otroška usteca... Pri srcu mu postaja toplo... Vojak se v srcu smehlja, a obraz mu pokriva globoka resnost.

Še vedno ista tišina, napolnjena do roba prepada s temo. Bržkone se bliža že osvit. Ta tišina je tako čudno neprijetna. Glava mu je nenavadno težka; vedno nižje in nižje se mu sklanja... Ah, ne, ne sme... Mo sunkovito dvigne glavo kvišku.

Tam nekje daleč se zasliši glas nočne ptice... Prečuden glas! Kako je mogoče, da ni še nikdar doslej slišal podobne ptice?

Nekaj težkega pritiska na vso pokrajino, nekaj čudnega se neslišno pomika proti nje-mu. V temi se vale sive gromade...

"Ali si ti, Nina? In Sergo?"

Jadno je odprl oči. Glava mu pada na prsi. Utujen je. Naslanja se na prsobrazi. Poslednji trenutki pretrganega spanja se izgubljajo v nočno prostranost.

Vojak zamaje z glavo ter pogleda nezapu okrog sebe. Vseposod ista nepremična, mrtvaški tiha tema, isti, komaj opazni prsobrazi, strojnica in isti prepadi, ki se ne vidi, ki se pa sluti. Daleč nekje je zavreščala neka ptica. Kako je vendar mogoče, da ni doslej v Gruziji še slišal takšne ptice?

Pogledal je v daljavo. Bledče zvezde se slabotno svetlikajo; svoj položaj so popolnoma spremenile. Tik pred njim se razprostira ocean teme. Vojak prav dobro ve, da se pod temo širijo neprodorni gozdovi. Zazehal je in pomislil:

"Korakati moram gor in dol, drugače..."

Mislil je, a misli ni domislil do kraja, zakaj zopet se je začela premikati ob pobočju nepredorna tema. Srce se mu je stisnilo.

(Dalje prihodnjič.)

Trojica, ki mesa pamet ameriških volilcev

Ameriški kapitalizem je v politiki silno spreten. Ker poseduje vsa propagandistična sredstva, mu je čisto lahko zavesti tudi milijone nezadovoljnih ljudi na stranska pota. Letos vrie to nalogo vedoma ali nevedoma za kapitalizem dr. Townsend, duhovnik Smith iz Louisiane in kajpada prečisti Rev. Coughlin. Vsi trije so se zbasali v skupen ikaf in skupno veslajo po ameriškem političnem vodstvu. Dosegli ne bodo za ljudstvo ničesar, sebi in svojim najbližjim pa so izborno pomagali.

GLASOVI IZ NAŠEGA GIBANJA

Zbira Chas. Pogorelec

Hermine, Pa. — Anton Zornik je kljub nesporazumom v stranki stalno na agitaciji za Proletarca. Zadnje dni je poslal 8% naročnin in 5 oglasov za 1937 letnik našega kole-darja.

Forest City, Pa. — Iz tega mesta se je zgledil naš stari somišljenik Frank Rataic in poslal 2 naročnin.

No. Chicago, Ill. — Frances Zakovšek poroča, da je zadnji piknik kluba prinesel dober moralen in gnoten uspeh. Pravi, da kar se razprodaja in razpečavanja socialistične literature tiče, niso dozdaj mogli dobiti nikogar, ki bi hotel prevzeti to odgovornost. Poskusili bodo še.

Chicago, Ill. — Frank Bizjak in Joe Oblak sta bila na agitaciji; dobila sta 2% naročnine in \$1 listu v podporo, ki ga je prispeval Math Pintar.

Springfield, Ill. — Joseph Ovca je poslal \$3 tiskovnemu fondu lista, ki jih je prispeval klub št. 47 JSZ, enako vsoto je prispeval tudi za kampanjski sklad JSZ.

Strabane, Pa. — John Terčelj je poslal \$5 v tiskovni fond Proletarca, katere je prispeval Louis Britz iz Lawrence, Pa.

Milwaukee, Wis. — Lenart Alper se je zadnji teden zgledil s 9. naročninami. Pravi, da se v kratkem zopet oglasi, ker hoče, da bodo naročniki v Milwaukee plačani "up-to-date". Kaj neki se je zgodilo z Jožetom Radlom iz West Allisa? Na zboru je grozil, da v kratkem prejmemo iznena-denje iz Milwaukeeja. Tudi od Jožeta Vidmarja bi radi, da se kaj zgodi.

Canonsburg, Pa. Od tu se je zgledil Marko Tekavc in poslal 2 naročnin.

La Barge, Wyo. — Frank Zagar je poslal naročnino in ob enem naročil zbirko knjig iz Proletarčeve knjižarne.

Rock Springs, Wyo. — Od tu se je zgledil naš stari znanec v tej koloni, John Jereb. Poslal je \$11.10 v kampanjski sklad JSZ, katere je nabral med somišljeniki.

Barton, O. — Od tu se je zgledil s priloženo vsoto s. Jožef Skoff. Poslal je \$7.75.

Blairville, Pa. — Joseph Debelak piše med drugim: "Priloženo pošiljam nekaj novcev za volilno kampanjo. Storiš sem, kar je bilo v moji moči in želim, da se bi delavci bolj zanimali za svoj lastni dobrobit kot so se dozdaj, toda naša pot je zelo grampava." Poslal je \$10.15.

Chicago, Ill. — Od tu se je zgledil Joseph Fritz, tajnik društva št. 19 SSPZ. Poslal je \$5.00. Od te vsote je prispeva-

lo društvo \$2, ostalo pa je nabral med člani.

Miami, Fla. — Naše gibanje ima svoje somišljenike na vseh koncih in krajih te prostrane dežele. Od tu je poslal za kampanjski sklad \$3.85 naš stari zhanec Joe Jereb, ki je svoječasno bival in bil agilen zastopnik za Proletarca v Akronu, Ohio.

Oakland, Calif. — Da je resnica, kar sem zapisal v predidčem stavku izpričuje tudi vsota \$3.50, ki jo je poslal Frank Slaby: V pismu pravi: "Hope that this little contribution will help, and keep up the good work." Thanks, Frank! We shall try to make the best use of it.

West Park, O. — Tom Barberič je nabral med somišljeniki \$3 v kampanjski sklad, društvo št. 257 SNPJ pa je prispevalo \$2 v iste svrhe.

Detroit, Mich. — Da tudi naši detroitčani ne bodo izostali, sem pričakoval, da nas bodo pa iznenadili s toliko vsoto, se nismo nadejali. Sodrugi- ca Katie Junko je namreč nabrala v kampanjski sklad \$20.05, katere je nabrala med sodrugi in somišljeniki.

Johnstown, Pa. — Tu je prispevala Conemaugh Valley federacija SNPJ \$5, društvo št. 3 SNPJ \$2; \$3.15 pa je nabral med somišljeniki John Oreškovich.

Aliquippa, Pa. — Bartol Yerrant je poslal od tu eno naročnino in \$11.50 za kampanjski sklad JSZ. Saj smo vedeli, da zbiranje našega bojovnega fonda ne bo šlo kar tako mimo naših Aliquippčanov. Na sodrugi kot Yerrant, Smrekar itd., se pa tudi vedno lahko zanesemo. Da bi le imeli več posnemovalcev.

Waukegan, Ill. — John Zakovšek je poslal \$10 v kampanjski sklad JSZ, katere je nabral med sodrugi in somišljeniki. Na omenih še, da smo od s. J. Zakovška prejeli pred kratkim drugo značilno pismo in pošto nakaznico za \$30.00.

V pismu pravi: "Na seji socialističnega kluba št. 45 JSZ se je zaključilo, da darujemo v agitacijski, oziroma v borbeni namen sledečim: JSZ \$10; soc. stranki \$10 in v pomoč španski borilec proti reakciji in fašizmu \$10. Priloženo je pošta nakaznica, tebe pa prosim, da vsote pošlješ na pristojna mesta."

Vse priznanje waukeganskim sodrugom in somišljenikom. Vsote so bile takoj poslane na pristojna mesta.

East Helena, Mont. — Prijatelj in somišljenik Jože Mihe-lich nam piše med drugim: "Ker sem takorekoč že stal

PLAČE JEKLARSKIH MAGNATOV, KI PROTEKTIRAJO (?) SVOJE DELAVCE PRED ZUNANJO UNIJO

V sledečem izkazu so imena nekaterih mogotcev, ki kontrolirajo jeklarsko industrijo ter njeno petmilijardno imovino. Vsi so združeni v American Iron and Steel Institute. S pomočjo te svoje skupne ustanove so napovedali boj odboru za industrialno organizacijo, in zagotavljajo, da se bodo poslužili vseh sredstev za "protektiranje svojih delavcev pred usiljivostjo zunanje unije."

Sledeči izkaz, ki ga je priredil omenjeni odbor na podlagi podatkov zveze vlade, izpričuje, koliko kdo izmed teh magnatov zasluži na uro, računano na podlagi 8 ur dela dnevno, pet dni v tednu in 50 tednov na leto:

Chas. M. Schwab, predsednik Bethlehem Steel Corporation	Na uro \$125.00	Na dan \$1,000.00	Na leto \$250,000.00
Geo. G. Crawford, Jones and Laughlin Steel Corporation	125.00	1,000.00	250,000.00
E. R. Crawford, predsednik McKeesport Tin Plate Corporation	112.70	901.60	225,416.00
Myron Taylor, predsednik United States Steel Corporation	83.39	687.12	166,786.00
Tom Girder, predsednik Republic Steel Company	70.39	563.12	140,778.00
H. E. Sheldon, predsednik Allegheny Steel Company	55.85	446.80	111,704.00
H. A. Roemer, predsednik Sharon Steel Corporation	44.50	356.00	89,000.00
George Verity, predsednik American Rolling Mill Co.	34.56	276.48	69,124.00
I. E. Block, predsednik Inland Steel Company.	30.00	240.00	60,000.00
F. Purnell, predsednik Youngstown Sheet and Tube Company	30.00	240.00	60,000.00
E. T. Weir, predsednik National Steel Company	26.84	214.72	53,671.00
Wm. H. Holloway, predsednik Wheeling Steel Corporation	22.24	177.92	44,486.00

Eugene Grace, predsednik A. I. S. I. in eden glavnih vodij Bethlehem Steel korporacije, ni v tem seznamu. Njegova plača je višja kot Schwabova. Glavna briga teh ljudi je, kako čimbolj zvišati profite kompanij, katerim načeljujejo. Delavci se jim ne smilijo, kajti profit in sentimentalna stvar. Izkoriščajo jih kolikor največ mogoče. V interesu profita lakomnih parazitov zatrjujejo, da so jeklarski delavci zadovoljni, da žive s kompanijami v prijateljsstvu, in da nima "zunanja unija" drugega namena kakor izrabljati delavce v korist plač unijinih organizatorjev in odbornikov ter sejati razdor med delavci in delodajalci.

Kaj je resnica? Mar ne to, da se magnati boje zvišanja plač delavcev, če se združijo v svoji uniji, kar lahko koncem konca pomeni znižanje njihovih plač?

Odbor za industrialno organizacijo poroča, da se je od pričetka kampanje to poletje za pridobitev jeklarskih delavcev v Amalgamated Association of Iron, Steel and Tin Workers vpisalo v njo že mnogo tisoč članov. Z agitacijo se neumorno in uspešno nadaljuje neglede na sabotažo, ki jo uganja večina eksekutive A. F. of L. v interesu zastarle forme strokovnih unij.

pred nebeskimi vrati, katera pa sv. Peter ni hotel odpreti z izgovorom, da nisem izpolnjeval cerkvenih zapovedi, sem se obrnil na drugo stran: pred peklenškega poglavarja, da vidim, kaj ta poreče. Ko me velik pogravar pekla zagleda, mi pred nosom zapre vrata s pojasniliom, da me ne mara notri. "Trpel si že na svetu itak preveč, poleg tega pa ne morem najti greha, ki bi bil zabeležen na tvoji duši." Tako mi ni ostalo drugega kot da se še nadalje ubijam po tej pukljasti zemlji. — Zdaj je skoro že dva meseca, ko sem se pone-rešil pri delu. Padel sem tako nesrečno, da sem si predri žilo odvodnico na vratu, in ker sem skoraj izkrevavel, gre okrevanje zelo počasi, daši so mi dali za \$25 druge krvi, kar pa še ne zadostuje. Zato ne morem sedaj nič poagitarati za to koristno stvar. Poslal sem pismo in pole na društveno sejo s priporočilom, naj se kateri zavzame za kolekto. Zavzel se ni nobeden, pač pa so iz društvene blagajne prispevali \$2, katere vam tu pošiljam. Vsekakor boljše kot nič." Vsebinsa pisma nas je iznenadila, posebno še, ker nam ni bilo o njegovih nesrečih nič znanega. Prijatelju Mihelihu želimo skorajšnjega in popolnega okrevanja.

Yale, Kans. Za druš. št. 9 SNPJ je poslal s. Bratkovšč \$2. Z enako vsoto se je oddvalo društvo št. 241 SNPJ, Slovan, Pa., št. 145 SNPJ, Coraopolis, Pa., in št. 2 SNPJ, La Salle, Ill., kateri vsoti je pridjal 50c še Fred Malgai. Iz Southview, Pa. je poslal nadaljnjih 85c Martin Urbas Jr.

O zadnji zabavi kluba št. 1 JSZ

Chicago, Ill. — V soboto 29. avgusta se je v S. D. Centru vršila zabava, ki jo je priredil klub št. 1 JSZ v korist svoje blagajne. Oddan je bil imetniku srečne številke nov bicikel. Dobila ga je Mrs. Helen Arko.

Zabava je bila prijetna in poset obilen.

Protisovjetska fronta

Iz Berlina poročajo, da je sprejel nemški diktator Hitler v svoji vili na Bavarskem več zaupnikov iz Nemčiji naklonjenih držav, s katerimi se je posvetoval o snovanju zveze, ki bi bila naperjena proti sovjetski Uniji.

Zanimiva, konstruktivna konferenca na Syganu

Dne 23. avgusta se je vršila interesantna konferenca naših klubov in društev Prosvetne matice v prijazni naselbini Sygan. Predsedoval ji je John Terčelj. Po poročilih o delu XI. rednega zbora JSZ. so navzoči odobrili zborove sklepe, posebno še zaključek, da ostanemo v soc. stranki. Za besedo se je prigrabil Anton Zornik, ki je povaslujeval akcijo za ustanovitev velike delavske stranke, ki se jo bo začelo graditi po letošnjih volitvah.

Zapisnikar je bil Michael Jerala, toda v tej številki zapisnika še nismo mogli priobiti. Stori-li bomo to gotovo v prihodnji.

Rojaki v Chicagu in okolici, pridite prihodnjo nedeljo na Proletarčev piknik

Chicago, Ill. — Prihodnjo nedeljo 13. septembra se vrši pri Keglju v Willow Springsu običajni letni piknik v korist Proletarca. Igral bo John Kochevarjev orkester, soc. stranka pa je nam obljubila "sound truck", ki bo po vrtu raznašal lepo slovensko pesem. Angleški odsek kluba je poskrbel, da bomo imeli tombolo, balinčarji se pripravljajo na tekmo, žogari dveh društev SNPJ pa bodo spoprijeli v svojem spor-tu. Vstopnina je prosta.

Do Keglovga vrta vozijo potniški busi, a poskrbljeno bo tudi za vožnjo s trucki. Čas, kdaj odpeljejo, je naveden na angleški strani. Čitajte oglas na 4. strani. Pridite in povabite s sabo prijatelje in znance. V slučaju slabega vremena bo zabava v Centru.

DR. F. PAULICH

ZOBOZDRAVNIK

Ordinira vsak dan raze narede od 9. zjutraj do 9. zvečer.

V nedeljo po dogovoru.

PHONE: CICERO 610

2125 SO. 52ND STREET

CICERO, ILL.

OGLAŠAJTE

U

PROLETARCU

ZLET V KORIST PROLETARCA V NEDELJO 13. SEPTEMBRA

II KEGLU V WILLOW SPRINGS

Igra Kochevarjev orkester — Muzikalni program bo oddajan po zvočniku po vsem vrtu

SPORTNE TEKME

PLES

BALINCANJE

TOMBOLA

Pridite vsi!

V slučaju slabega vremena se vrši zabava v Slovenskem delavskem centru

Vstopnina prosta

PANAMA — KAKO JE BILA ODKRITA IN NJEN POMEN ZA PREHOD IZ ENEGA V DRUGO MORJE

Ime "Panama" je danes znano vsemu svetu zaradi svojega slovitega prekopa, kateri veže Atlantski s Pacifičnim morjem. Kako je prišlo do odkritja te ožine med enim in drugim oceanom, pa je povprečnemu človeku kaj malo znano. Kljub temu je ta košček zemlje danes eden najvažnejših na svetu.

Odkritje Amerike spada med tiste slučaje, v katerih človek nekaj išče, pa najde nekaj drugega. Kristof Kolumb ni imel niti oddale misli, da bi šel razkrivati nov kontinent. Kar je iskal, je bila pot v Indijo. Njegovo za tedanjí čas veliko pričanje je bilo to, da je zemlja okrogla. Če se more priti iz Evrope v Indijo, vozeč se proti vzhodu, mora biti to tudi v nasprotni smeri mogoče.

Vzhodno pot v Indijo je našel leta 1489 Portugalec Vasco de Gama. Seveda se je moral v ta namen objadrti vsa Afrika, zakaj sveskega prekopa še ni bilo takrat. Toda bila je vendar pot v Vzhodno-Indijo.

Kako konkurirati s Portugalcem? To je bilo vprašanje, ki je vodilo Kolumba do tega, da je treba najti zapadno pot. Z mističnim prepričanjem, da ima v tem slučaju na svoji strani božjo pomoč, je odplul Kolumb s svojimi majhnimi štirimi ladjami preko Atlantika, zavil južno od Kube proti zapadu ter dospel dne 30. julija 1502 do nove dežele, obali današnje Honduras. Če bi bil plul od onega kraja, sledeč nasvetom ondodnih Indijancev, proti severu, bi bil razkril bogati in kulturno visoko razviti deželi Jukatan in Mehiko in njegova usoda bi se bila morda vsled tega obrnila na boljšo stran. Njegova fiksna ideja pa ga je

napotila, da je iskal v nasprotni smeri, kjer je hotel najti Istočno Indijo. V velikanskih viharjih in neprestanem deževju je plul ob obali Centralne Amerike ter zbolel, kakor večina njegove posadke, na mrzlici. V pričetku oktobra so prišle ladje do zavarovanega zaliva Chiriqui, v indijanski pokrajini Veragua.

Na tem kraju je dobil Kolumb od domačinov sporočilo, da se nahaja onstran gora druga, veliko morje. To je bilo prvo sporočilo o eksistenci Pacifiškega oceana ter je vsebovalo obenem prvo spoznanje o morski ožini pri Panami. Kolumb pa je videl v tem nadaljnji dokaz, da se nahaja na obali Zapadne Indije. Ono drugo morje ni moglo biti po njegovem prepričanju nič drugega kot Bengalski zaliv, in kos zemlje, ki ga je ločil od tega morja, je bil seveda mali polotok, katerega imenujejo Malako in ki je bil znan Kolumbu samemu pod imenom Zlatega Kersoneza.

Še bolj utrjen v svoji misli je bil vsled tega, ker je bilo opaziti v pokrajini Veragua v rekah zlato in ker so nosili Indijanci zlat nakit. Le par dni potovanja ga je moglo vsled tega ločiti od južnega dela polotoka, ki mu je zapiral pot v Bengalski zaliv in v Indijo. Njegov neumorno delujoči duh je že sanjal v dosegi reke Ganges in o prvi obplovitvi sveta.

Raditega je zavozil nadalje južno ob obali današnjega panamskega Istma. Sila elementov pa ga je zasledovala vso pot. Neprestani viharji so ga zopet in zopet silili, da je iskal zavetja v nezadostnih in nevarnih pristančih. Bolezni in napori so privedli posadko la-

dij naravnost do obupa. Nekako v krajih sedanega Panamskega prekopa je neurje prisililo vso ekspedicijo, da se je obrnila proti Veragui, kamor je dospel Kolumb v najhujšem stanju izčrpanja. Šele v aprilu l. 1503. je mogel s svojim brodom odpluti iz pristanišča Chiriqui.

Ze takrat pa je moral misliti na to, da se vrne v Španijo, namesto da nadaljuje potovanje proti iztoku, kajti njegove ladje so bile vse preuknjane od črvov. Strastni in svoj cilj zasledujoči mož pa je še enkrat zasledoval svojo pot, v nadi, da končno najde prehod do Indije. Ena svojih ladij je moral takoj v pričetku pustiti v Veragui. Drugo, ki se ni mogla več držati nad vodo, je moral zapustiti v bližini Puertobello. Z dvema ostalima ladjama, ki so bile napol razbite, je končno dospel v okolico Darijskega zaliva.

Treba bi mu bilo iti le še korak naprej in spoznal bi bil, da je zabredel v zagato in da se je obrnila obal zopet proti iztoku. Sledeč tej obali bi bil dospel do iztoka Orinoko in takrat bi se mu bilo izjasnilo v glavi, da je našel nov svet in ne Indijo, kakor si je domišljal. Takrat pa se je odločil, da se vrne proti domu, s tragičnim prepričanjem, da se nahaja na pragu Indije. Kot popolnoma pogorel človek je dospel v svojo domovino.

Šele deset let pozneje se je prvemu Evropejcu posrečilo prekoriniti prag Centralne Amerike in videti ono drugo morje, o katerem je bil slišal Kristof Kolumb. To pa se je zgodilo nedaleč, od one okolice, kjer se nahaja danes Panamski prekop. Sloves tega dejanja je spojen z imenom Vasco Nunez Balboa.

Spanci so takoj po razkritju Kolumba pričeli s kolonizacijo zapadno-indijske obali. V eni teh kolonij, Santa Maria del Antigua, se je dolgo časa vzdržal Balboa ter uvedel strog red med precej mešano družbo, ki je živela v tej koloniji.

Pri nekem pohodu v okolici je izvedel od nekega indijanskega glavarja, da se nahaja na drugi strani južno morje, do katerega je mogoče dospeti v devetih dneh, katero pa je mogoče že prej videti z višin gora. V teh gorah se nahajajo tudi bajni zakladi zlata, po katerem so ti beli ljudje vedno izpraševali.

Ker je imel Balboa marsikaj

na vesti, kar bi mu bilo lahko povzročilo sitnosti, je sklenil, da popravi svoje grehe z razkritjem nepoznanih dežel za špansko krono. Dne 1. septembra 1523. se je napotil s 150 Španci in 600 indijanskimi nosači na raziskavanje ter dospel do vasi, v kateri je poveljeval indijanski glavar Careta. Od tega je dobil potikaze ter pričel z njih pomočjo prodirati naravnost v južno-zapadni smeri, v notranjost dežele. Pot je bila dobro izbrana, kajti ožina ni presegala na tem mestu 70 kilometrov in višine Kordiljer so znašale le nekako 700 metrov. Izredne pa so bile naravne težkoče, ki so se stavile prodiranju na pot. Ob bregovih so se nahajala močvirja in bolj v notranjost so segali pra-gozdi, v katerih ni bilo niti ponevi zapaziti sončne luči. Poleg tega so se sovražna indijanska plemena korak za korakom ogrožala ekspedicijsko četo.

Kljub temu pa si je izvojeval Balboa pot naprej. Dne 15. septembra 1513 — toliko časa je namreč potreboval za to kratko pot — so mu sporočili indijanski voditelji, da je videti z bližnjega griča ono drugo, bajno morje. Tedaj se je razvila v njem vsa romantika, ki je živela v vseh ljudeh one pustolovske in fantastične dobe. Balboa je ukazal svojim ljudem, naj se ustavijo. On sam je hotel prvi videti novo morje. Splezal je na grič in pred njim se je raztezala gladka morska površina. V pogledu na to morje je padel na svoja kolena ter se zahvalil Bogu in vsem svetnikom, da je bila njemu, navadnemu človeku, dodeljena sreča takega razkritja. Nato je pozval svoje spremljevalce, naj pridejo bliže ter jim pokazal morskot, ravan, ki jim je obetala neizmerno zaklade. Vsi so prišli in tudi poklekli ter se zahvalili Bogu za veliko srečo, ki jim je bila dodeljena. V drevesa, ki so se nahajala v bližini, so vrezali imena vseh, predvsem španskega kralja. Neki navzoči notar je sestavil pismo, ki so ga podpisali vsi navzoči Španci.

Treba pa je bilo še premagati sovražno indijansko plemo, preden je bilo mogoče dospeti do obrežja. Dne 29. septembra 1513 je stal Balboa na bregu onega zaliva, katerega je imenoval po imenu svetnika zaliv San Miguela.

Vpričo zbrane družbe je stopil v polni vojni opravi do kolon v morje, noseč v eni roki zastavo z Marijino sliko, v drugi pa gol meč. Na slovesen način se je nato polastil vse zemlje, "od severnega do južnega

tečaja." Novo morje, ki ga je našel na jugu dežele, je imenoval "Južno morje," katera označitev se je ohranila do današnjega dne, kljub vsej neresničnosti. Potem, ko je zavojeval več indijanskih glavarjev v dotični okolici, je nastopil konec novembra potovanje nazaj proti Maria del Antigua. Med tem časom pa je izvedel prvič, da se nahajajo bolj proti jugu sijajne države Inkov v sedanji republiki Peru.

Razkritja Balboa so vzbudila v domovini največjo senzacijo. Utrdila so mnenja, ki je postajalo med tem časom vedno bolj splošno, da pripadajo namreč vse obali, ki so se našle od leta 1492 naprej, popolnoma novemu svetovnemu delu. Vsled tega je nanovo vplamtela strast, da se končno dospe do zlatih dežel, o katerih so sanjali takrat vsi narodi.

V kratkem se je tudi porodila želja, da se premagajo vse ovire, ki se stavijo na pot med obema morjema za promet z ladjami. Najprvo se je pričelo z iskanjem naravne vodne poti, in s tem iskanjem se je razkrila v teku par let vsa istočna obal Južne Amerike. Leta 1520. se je končno razkrila vsa cesta Magalens, ki se je bila nahajala preveč na jugu, da bi ugodila vsem praktičnim potrebam in zahtevam. Sočasno se je pa porodila drzna misel, da se odstrani naravna zapreka ter zgradi umeten prekop preko najožjega pasu Centralne Amerike.

Ohranilo se je pismo Ferdinanda Cortesa, velikega razkritelja Mehike, španskemu kralju Karolu V., v katerem se govori o morski zvezi med Panamo in Tehuantepekom. V teku prihodnjih desetletij se je porodilo še veliko število drugih načrtov, tičočih se različnih mest Centralne Amerike. Vse te načrte pa so skovali v popolnem nepoznanju in nevpotevanju velikanskih zaprek, ki so bile še takratnemu človeštvu na poti in ki so premagale vse, kar je bil človek mogoče storiti v tedanjem času.

V resnici ni prišlo niti do poskusov, da se izvede slično podjetje. Vse tozadevne načrte pa je pokopal Filip II. s svojo izjavo, da ne sme ločiti človek, kar je bil zvezel Bog.

Skozi stoletja je nato spala ideja medoceanskega prekopa ter zveze med Atlantikom in Tihim morjem. Ko pa se je v resnici izvedla ideja, katero so bili prej zasledovali številni rodovi brez vsakega uspeha, je hotela usoda, da je padla obletnica ravno na dan, ko je dospel Balboa na obal Tihega oceana.

RACUN RAZPEČANIH ZNAMK J. S. Z.

ZA MESEC MAJ 1936.

Država in mesto	Redne	Dualne	Izjemne	Mladinske	Prejemki	Gl. stanja stranke	Drž. in ohr. organ.	Konv. fond JSZ
ILLINOIS:								
Springfield	1	8	—	—	\$ 3.10	—	—	\$.90
La Salle	8	9	13	—	6.20	—	—	1.70
Waukegan	—	3	2	—	1.15	—	—	.30
Chicago št. 1	48	12	—	—	18.80	—	—	6.00
Chicago št. 16	6	15	12	—	8.00	—	—	2.20
Chicago št. 20	15	10	—	—	8.00	—	—	2.50
Chicago št. 224	6	—	—	—	1.80	14.47	7.10	.60
INDIANA:								
Clinton	2	4	—	—	2.00	.60	.30	.60
KANSAS:								
Arma	3	5	4	—	2.85	.84	.40	.80
MICHIGAN:								
Detroit št. 114	5	12	—	—	5.70	1.70	.85	1.70
MONTANA:								
Beauregard	20	8	—	—	8.80	2.80	1.40	2.80
OHIO:								
Maynard	7	5	—	—	3.55	—	—	1.20
Salem	1	3	—	—	1.35	—	—	.40
Newburgh	1	2	4	—	1.20	—	—	.30
Power Point	1	4	—	—	1.70	—	—	.50
Bridgeport	10	4	11	—	4.95	—	—	1.40
Collinwood	20	—	—	—	5.10	5.95	2.90	2.00
PENNSYLVANIA:								
Canonsburg	10	2	1	—	3.75	—	—	1.20
Hermine	5	1	—	—	1.85	—	—	.63
Sygan	7	—	9	—	2.55	—	—	.70
Forest City	—	6	—	—	2.10	—	—	.60
West Aliquippa	9	2	—	—	3.40	—	—	1.30
Bridgeville	—	9	—	—	3.15	5.20	2.55	.90
WISCONSIN:								
Sheboygan	15	10	30	—	8.75	2.80	1.25	2.50
Skupaj	200	135	86	—	\$109.80	\$34.36	\$16.75	\$33.73

ZA MESEC JUNIJ 1936.

CALIFORNIA:								
Member at large	12	—	—	—	\$ 3.60	\$ 1.20	\$.60	\$1.20
ILLINOIS:								
Chicago št. 1	48	36	—	—	27.20	—	—	8.40
Chicago št. 16	5	5	—	—	3.25	—	—	.95
Chicago št. 20	—	10	—	—	3.50	—	—	1.00
Chicago št. 224	3	6	—	—	3.00	—	—	.90
Springfield	2	8	5	—	3.65	—	—	1.00
La Salle	6	4	—	—	3.20	—	—	1.00
Waukegan	6	3	2	—	2.95	—	—	.90
Ogleby	—	14	—	—	4.90	15.67	7.80	1.40
MICHIGAN:								
Detroit št. 114	10	10	20	—	7.50	—	—	2.20
Detroit št. 115	20	—	—	—	6.00	4.20	2.00	2.00
MONTANA:								
Beauregard	15	8	—	—	7.30	2.30	1.15	2.30
NEW YORK:								
Mem. at large	—	6	—	—	2.10	.60	.30	.60
OHIO:								
Cleveland	48	—	48	—	16.80	—	—	4.80
Newburgh	2	1	8	—	1.35	—	—	.30
Girard	10	10	—	—	6.50	—	—	3.00
Salem	1	7	—	—	2.75	—	—	.80
Bridgeport	10	7	11	—	6.50	—	—	1.70
Power Point	—	5	1	—	1.80	10.88	5.05	.50
PENNSYLVANIA:								
Hermine	4	1	—	—	1.55	—	—	.50
Sygan	7	—	9	—	2.55	—	—	.70
West Aliquippa	9	2	—	—	3.40	—	—	1.30
Canonsburg	8	2	1	—	3.15	—	—	1.00
Conemaugh	24	—	—	—	7.20	—	—	2.40
Burgettstown	3	9	—	—	4.05	—	—	1.20
Imperial	17	2	—	—	5.80	—	—	1.90
Forest City	1	3	—	—	1.35	—	—	.40
Moon Run	4	2	17	—	2.75	10.07	4.90	.60
WEST VIRGINIA:								
Pursglove	6	4	—	—	3.20	1.00	.50	1.00
WISCONSIN:								
West Allis	14	10	—	—	7.10	2.40	1.20	2.40
Skupaj	295	175	132	—	\$155.95	\$48.32	\$23.50	\$48.15

TAJNISTVO J. S. Z.

Nova Adamičeva knjiga dobi veliko cirkulacijo

Dasi, bo nova Adamičeva knjiga "Cradle of Life" (Zibel življenja) postavljena na trg šele 16. sept., je že mnogo jaračeni. Soditi po zanimanju, ki vlada zanj, bo imela v knjigarnah toliko odjemalcev, kakor "Native's Return", ki je bila izmed dosedanjih Adamičevih knjig najpopularnejša.

Plačana propaganda

V demokratskih krogih sušljajo, da plačuje Coughlinovo propagando proti Rooseveltu Wall Street, Coughlinovi napadi nanj pa so le kamoflaža, da slepi javnost.

Ako hočete imeti na svetovno situacijo pravi pogled, čitajte Proletarca.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKEGA NARODNI PODPORNJI JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stane na celo leto \$6.00, pol leta \$3.00

Ustanovljajte nova društva. Deet članov(ie) je treba na novo društvo. Naslov za list i- za tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

ZA LICNE TISKOVINE VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

Tel. Lincoln 4700

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS.

Za malo vsoto 8c NA DAN

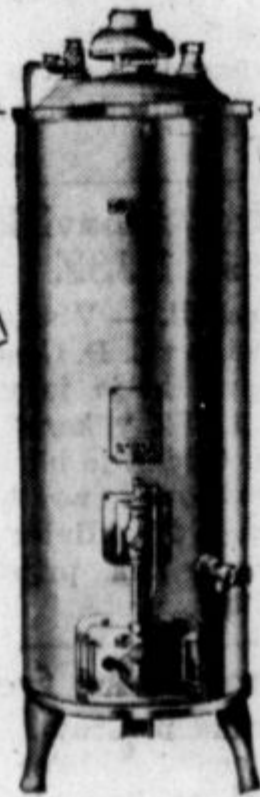
DOBITE

AVTOMATIČNO PLINSKO PEČ ZA GRETJE VODE

POPOLNOMA INSTALIRANO

Samo \$1.50 takoj ter 8c dnevno.

Plačuje se mesečno zaeno z vašim računom za plin

Priznali nam boste, da je to zelo nizka cena za tako udobnost. Vedno dovolj vroče vode in to pod tako ugodnimi pogoji da se ne izplača biti brez nje. Nadaljna pojasnila glede te ponudbe dobite v vseh Public Service trgovinah.

PUBLIC SERVICE COMPANY OF NORTHERN ILLINOIS

ŠPANIJA POKONČUJE SAMO SEBE

Neglede kdo zmaga v sedanji civilni vojni v Španiji—dežela v celoti bo poražena v vsakem slučaju. Mnogo mest in vasi je decela uničenih. Zlata polja so pokončala vojskujoče se čete. Vsa skladišča so izpraznjena. Vse bolnišnice so napolnjene. Pohabljenec je

tisoče in tisoče, ki jih bo morala preživljati kakršnakoli vlada. Zgodovinske stavbe, spomeniki in muzeji, na katerih je Španija izredno bogata, so več ali manj porušeni. In vse to po zaslugi fašizma in katoliške cerkve, ki je v Španiji in v Italiji s fašizmom v zavezništvu.

TAKTIKA NASILJA, DIKTATURA PROLETARIATA ITD.

Chicago. — Prerekanje, kaj je taktika nasilja z ozirom na demokracijo, je razdelilo mednarodni proletarijat v mnogo skupin. Vsaka se deloma strinja z eno, ali z drugo točko. Ampak, če se v stvar pogledimo, vidimo, da smo razdeljeni le v dve glavni smeri. Ena trdi, da je končna zmaga mogoča samo z diktaturo proletariata. Druga vztraja, da je najboljši izhod v socialistično civilizacijski razvojni proces, danes malo, jutri malo in polagoma vse.

Socializem propagira nauk o delovanju vseh narodov in vseh dežel v skupno dobro. Fašizem naobratno proglašuje nacionalistični evangelij: naš narod nad vse! Toda v boju proti marksizmu so fašisti vseh dežel složni, in v dokaz temu je pomoč, katero daje italijanski kralj in nemški fašizem fašistični kontrarevoluciji v Španiji.

Na prošlem zboru JSZ sem med drugim čul kritike, da je prevladujoča struja ameriške socialistične stranke za nasilja. Fakt je, da ne ameriška ne druge socialistične stranke ne propagirajo nasilja, pač pa demokracijo in demokratične metode za boj proti kapitalizmu in za njega odpravo.

Resnica pa je, da je buržvazija za nasilja in da je kapitalizem že po svoji naturi nasilen in izvaja vsakovrstna nasilja, da se bi tlačeno ljudstvo ne moglo geniti. Ljudska fronta v Franciji je zmagala demokracijo. Toda buržvazija se pripravljala na civilno vojno, ki jo misli prirediti, kakor se je uprla

Krmar USSR Josip Stalin nadaljuje po svojih potih!

Ubiti šestnajst ljudi, ki so pomagali graditi sovjetsko Unijo in bili poleg Lenina in Trockija njeni arhitekti — to ni

JOSEPH STALIN

malenkost. Vzlic vsemu jih je sovjetsko sodišče obsodilo v smrt in obsodba je bila izvršena nekaj ur po pozneje, kakor je bilo v tem listu že poročano in obširno komentirano.

Nekateri liberalni listi izrek obsojajo in kritizirajo Stalina, češ, "ti bi bil lahko preprečil la madože na sovjetski Uniji!" Drugi pravijo, da le odločnost, kakršno izvaja diktatura v Moskvi, je v stanju ohraniti državo v enotnosti, pa če še s tako silo!

Stalin na vse to molči in nadaljuje po svojih starih potih. Vendar pa je iz obravnave v Moskvi vsemu svetu očigotno, da je med boljševiki mnogo intrig in v vladnih uradih veliko nezvestobe, ki se razpletajo ne iz najnižjih, ampak iz najvišjih najvišje urade. Demokratični proces sovjetske Unije torej ne bo imel gladkih tal.

Prošli teden so razširili vest, da je Stalin nevarno bolan, kar ni verjetno.

fašistična kamarija generalov, svecnikov in drugih bogatašev v Španiji vladi, ki je bila izvoljena z večino španskega ljudstva.

Delavske stranke so za demokracijo in proti nasiljem. Buržvazija je zoper demokracijo in za nasilja. Ako se delavstvo hoče ubraniti fašističnega navalu, mora biti pripravljeno storiti za svoje gibanje tudi kaj več kot pa samo glasovati na volilne dneve. Kapitalisti verujejo v načelo, da so v pravem samo tisti, ki so močnejši. Drže se starega reka, da pravica je moč in moč je pravica. Ustvarili so pravilo, da je pravica izkoristčanja najsvetejša pravica. Nobeno sredstvo jim ni prebrutalno, da se ga ne bi poslužili v varovanju svojih privilegijev.

Kapitalizem se ne bo večini nikdar prostovoljno umaknil, pač pa jo pogazil s silo, če bo mogel, ako bo sprejemala postavbe proti njegovim koristim. To smo videli povsod. V Rusiji se je izkoristčevalni sloj boril do zadnjega in s svojo trmo povzročil, da je trpelo pomankanje milijone ljudi in tisoče in tisoče je bilo poklanih. Isto počne izkoristčevalni sloj danes v Španiji.

Paraziti se v boju proti zavrednemu delavstvu poslužujejo ne samo policijske in druge oborožene sile, sodišče in ječ, ampak tudi demagogov vseh vrst, kakor na pr. v tej deželi Rev. Gerald Smith iz Louisiane, "Father" Coughlin, dr. Townsend, Lemke itd. Dalje zavirajo razmah delavskega gibanja voditelji kakor je Wm. Green, pa tudi John L. Lewis ni bil do nedavna nič boljši. Predsednik Roosevelt zadržuje delavsko gibanje z obljubami, ki porajajo med ljudstvom zmotne upe.

Zmeda na svetu je veliko kriva tudi dvojna mera. Kapitalistične stranke zahtevajo zase popolno svobodo, toda delavskim strankam jo odrekajo. Zase zahtevajo svobodo govora, zborovanja in tiska, opozicijskim strankam pa ne priznavajo te pravice. Tudi delavske stranke niso brez te slabosti. Do spremembe svoje taktike so komunisti na primer razbili vsak socialistični shod, samo ako so mogli, ali pa ga motili toliko, da ni mogel biti efektiven.

Dobro se je v takih argumentiranih vselej ozreti tudi na svetovno vojno. Militarizem je nasilje. Gradi armade za rušenje in klanje. Cerkev je proti vojni, toda v praksi podpira militarizem in blagoslovlja njegove priprave za ubijanje. Socialistične stranke so proti vojni. Ampak v času svetovnega klanja smo videli, da so jo mnogi socialisti podpirali.

Kristjani verujejo v božjo zapoved, "ne ubijaj!" a je samo na papirju. Kajti cerkev je v službi vladajočih. Socialiste pa bi moral njihov nauk miru vezati veliko bolj. Ampak sovarna propaganda jih nadvlada in kakor drugi, so morali tudi socialisti v armado. Tako

DVA SVETOVA

Pesnitev neznanega pisca, prosto prevel iz nemščine T. M.

Mi deluharji imamo čke, truste, avte, bar, jazz, šampanjca reke in v ženskah sex-appeal!
Mi deluharji si gradimo tesorje, v njih pet al' šest milijard, bogastva morje; kaj briga nas, kdo se je zanj potil!
Hlače zlikane imamo, smoking, trebuh, kilo; riviera, derby, nočno krokanje je nas že utrudilo, izčrpali smo ves zaklad mamil!
Sodrug, brezposelnost vedno bolj narašča, stroji v tovarnah rjave, iz dimnikov se ne kadil! Tvoje družine pa se mrzel obup polajša, ko v loncu in v šrambi ničesar več ni!
Sodrug, s pšenico kurijo lokomotive, svoj najmlajši ima pa glad v očeh!
Tisoče zaklanih goved so zvozili na puste njive, ti je nezabelfeno še ob prazničnih dneh!
Sodrug, bala bombaža mečejo v Tihno morje, množica bednih pa prezeba in strada!
Kavo sežigajo, s sadjem si polja gnoje...
Veš zakaj narašča samomorilcev armada?
(Svoboda.)

DRUGA STRAN CIVILNE VOJNE V ŠPANJI

Katoliška propaganda vprije, kako "komunisti" in drugi "rdečkarji" more nune in duhovnike v Španiji. V prejšnji številki smo poročali, da so fašisti samo v enem mestu v enem dnevu dali umoriti 4000 delavcev, ker so bili republikanci, socialisti ali pa komunisti po prepričanju. Tu vidite shko, ki so jo fotografirali ameriški časopisov sneli v "omiljeni" obliki. Na nji so ženske v mestu Constantino v Španiji, ki so jih poveljniki fašistične revolucije pozvali ven iz hiš in jim ukazali,

da naj stoje pred njimi z dvignjenimi rokami. Poveljniki so jim sporočili, da jim bodo usmrtili vse moške, ki so lojalni republikani. Prosile so jih, da naj jim puste življenje, ker so posteli in bili so lojalni vladi, ki jo je izvolila večina. Fašistični brutalneži so bili gluhi za apele in so postreli v omenjenem mestecu sto delavcev vprico njihovih žena. Rev. Jager o takih meritvah seveda ne piše, ker jih uganjajo fašisti, za katere deluje in moli.

so nemški sodrugi pobijali svoje francoske delavske tovariše in obratno, ker so bile okolščine, ki so jih nagnale v trenč, jače, kakor pa oni. Iz onih skušenj se bi morali naučiti kako zgraditi proletarsko silo, da dožele otmo pred novo nevarnostjo krvavega nasilja.

Mogotci so pretkani in se poslužujejo vseh sredstev, da preprečijo delavstvu strniti se v celoto. Delavce zavajajo z nacionalizmom, opajajo jih z obljubami, pridobivajo z igrami in ovirajo jih v duševnem razvoju s svojim časopisjem, s svojimi političnimi cirkusi, s filmi itd. Se nešteto delavskih zaupnikov so korumpirali s temi sredstvi. Milijone in milijone delavcev uspešno odvračajo od socialističnega časopisja in socialistične organizacije. Kapitalistični tisk slika socializem za rdečo pošast, ki je groznejša kot kakoli drugega.

Se celo mnogi izmed tistih, ki so trdili, da delujejo za socializem, so se je ustrašili in si ustanovili novo "delavsko" gibanje, v katerem agitirajo za Roosevelta. A. Vičič (Dalje prihodnjak.)

Nad 30 zastopnikov na konferenci

Power Point, O. — Zaradi odsotnosti tajnika S. Snoja je konferenco dne 30. avgusta v tej naselbini otvoril s. Florijan Pišek. Predsedoval je s. John Rebol, za konferenčnega tajnika pa je bil namesto S. Snoja izvoljen Nace Zlemberger. Zapisnikar je bil Matt Tušek. Snojevo obširno poročilo je prečital s. Pišek. Bilo je zelo vzpodbudno. Bodril je k delu za JSZ in Proletarec in priporočal, da se naj ravnamo po sklepu prošlega zbora JSZ in agitiramo ter glasujemo za socialistično stranko. Vsa čast S. Snoju. Dasi je bil na zboru s manjšino, veruje v demokratični princip, da ko je enkrat sklep storjen, velja za večino in manjšino. Ako bi se vsi ravnali tako, pa ne bi bilo prepira v stranki.

Navzočih je bilo nad 30 zastopnikov in zastopnic iz osmih naselbin. Iz Penne pa so prišli sodrugi John Terčelj, Jacob Ambrozich in Mihael Jerala s soprogo.

Iz West Virginije pa je prišla vsa Hribarjeva družina in Mrs. Vidmar. O prošlem zboru JSZ sta poročala Joseph Skoff in Nace Zlemberger. Za Proletarca se je nabralo med udeleženci \$8.32, \$5 pa je dala v agitacijske namene in za list Konferenca iz svoje blagajne.

Sprejet je bil protest proti Tr. Keržetu, ki je v Glasu Naroda napadel pokojnega Jožeta Zaveretnika. Sprejet je bil dalje predlog, s katerim se daje S. Snoju priznanje za njegovo delo v prid pokreta in navzoči so izrazili željo, da čimprej okreva in pride zopet na vsa naša zborovanja.

Prihodnja konferenca bo sklicana enkrat prihodnjo pomlad v Bridgeportu.

Ko smo zborovanje končali, ki je bilo skoz in skoz konstruktivno, so nam postregli z okusnim prigrizkom in s pijačo pri hladnem studencu, v dvorani pa so igrali Bergantova dekleta poskočne komade, da je še celo stari Nace plesal. Poročevalec.

KAMPAJNSKI SKLAD JSZ

III. IZKAZ
V kampanjski sklad JSZ, tigar namen je financirati izdajanje kampanjskih letakov in pošiljanje govornikov ter agitatorjev po naselbinah, so prispevale sledeče organizacije in posamezniki:

Braddock, Pa. Društvo št. 31 JSKJ \$1.00.

Warren, O. Društvo št. 321 SNPJ \$2; Joseph Jež 50c; Anton Gorenc 25c; Frank Petrich 15c; po 10c: Joseph Glavan in Evgen Mikus. Skupaj \$3.10. (Nabral Joseph Jež.)

Arma, Kans. Klub št. 21 JSZ \$3.50; Matt Medved (Crowsburg) 50c, skupaj \$4.00. (Poslal Anton Sular.)

Moon Run, Pa. Društvo št. 99 JSKJ \$1.00.

Purglove, W. Va. Društvo št. 174 SNPJ \$2.00.

Cornwall, Pa. Društvo št. 528 SNPJ \$2.00.

Helper, Utah. Društvo št. 296 SNPJ \$3.00.

Piney Fork, O. Društvo št. 176 SNPJ \$2; po 50c: Frank Završnik in Nace Zlemberger, skupaj \$3.00. (Poslal Frank Završnik.)

Chicago, Ill. Društvo št. 1 SNPJ \$2.00.

La Salle, Ill. Društvo št. 2 SNPJ \$2; Fred Maigai 50c, skupaj \$2.50.

Southview, Pa. Joseph Kalan 50c; Steve Yanoshek 35c, skupaj 85c. (Nabral Martin Urbas ml.)

Slovan, Pa. Društvo št. 241 SNPJ \$2.00.

Corzopolis, Pa. Društvo št. 145 SNPJ \$2.00.

West Aliquippa, Pa. Po \$2: Društvo št. 122 SNPJ in Louis J. Theel; John Renies \$1; po 50c: John Jager, Geo. Srekar, Louis Gerzel, Anton Ščurk; po 25c: Bartol Kamnikar, John Siver, Mike Zakrajsek, John Kolesovich, Mike Butch, Anton Groznik, Andrew Antonič, Frank Strubel, Andrew Fatur, John Zaverl, Frank Mihic, Joseph Ferbežar ml., Joseph Ferbežar st., Jack Leskovic, Louis Trušnovič, John Kvarlich, Bar-

tol Yerant in John Martinčič, skupaj \$11.50. (Nabral Bartol Yerant.)
Johnstown, Pa. Conemaugh Valley federacija SNPJ \$5; društvo št. 3 SNPJ \$2; John in Mary Dragar 50c; po 25c: John Orešković, John Bombach, Janko Gunj, Casimir Shultz, Frank Thomas, Pete Velic, Joseph Drakler, Matija Vidmar, John Hribar; po 10c: Math Pečjak, John Slabe, Andy Drakler; po 5c: Frank Ključar in Ignac Pečjak, skupaj \$10.15. (Nabral John Orešković.)

Detroit, Mich. Društvo št. 121 SNPJ \$5; Joe Aubley \$1; po 50c: Joe Bahor, Frank Lenarčič, Leo Junko, Tom Skrtič, Louis Davoric, Franjo Kuzovski, Philip Stavar, Paul Oceppek, Sam Lapanje, Tony Tschiltch in Isabelle Tschiltch; Frank Skerbec 30c; po 25c: Tony Može, Mary Sign, Jera Grum, Kathryn Junko, Albin Serdoner, Anton Bradetich, Peter Benedict, Steve Klobučar, Matt Blazek, Frank Zabkar, A. Hometz, B. Tadič, Matt Stimac, A. Jurca ml., John Bahor, Joe Hochevar, Frank Kršec, Anton Novine, Frank Belobradich, John Ozanich, Frank Plut, A. Benack, M. Maralla, Mrs. J. Krainz, Andrew Werholtz, Frank Jacklich, Anna Koss in Joe Koss; J. Kaučič 20c; Matt Ozanich 15c; po 10c: Joe Smaltz, Martin Conzel, Fr. Wolcancsek, John Bassarich, Andrew Stimac, Prijatelj in Kaktus Kid, skupaj \$20.05. (Nabrala in poslala Kathryn Junko.)

West Park, O. Društvo št. 257 SNPJ \$2; Carl Strekely 50c; po 25c: Anton Hosta, Tom Barberič, Josephine Gabriel, Frank Knafelc, R. Buh, Math Bizjak, John Samich, Andrew Kavanja, Frank Potrebujes in Frank Miskar, skupaj \$5.00. (Nabral Tom Barberich.)

Oakland, Calif. Društvo št. 594 SNPJ \$3; Frank Slaby 50c, skupaj \$3.50.

Miami, Fla. Po \$1: Joe in Mally Jereb; John Jereb 50c; po 25c: Vencel Jereb, Leo Bregar, Roland Smith, Joe Kuntz in Joe Jereb ml.; J. Lacroix 10c, skupaj \$3.85. (Nabral Joe Jereb.)

Chicago, Ill. Društvo št. 19 SNPJ \$2; po 25c: Joseph Fritz, Joseph Kosich, John Kosich, Jacob Puc, Jacob Briljavac, John Levstik, Jacob Tisot, William Rus, Anton Zaitz, Frank Tršar, Mary Puc in Ursula Koshir, skupaj \$5.00. (Nabral Joseph Fritz.)

Blairsville, Pa. Društvo št. 13 JSKJ \$2; po \$1: Martin Mazan in Anton Rak ml.; po 50c: Joseph Debelak, Joseph Zabkar, John Resnik ml., Louis Planinšek, Vincent Resnik, Gregor Kuhar, Louis Keše in Joseph Arh; po 25c: Anton Zabkar, Frank Grčman, Anton Lamonscek, Anton Rak st., John Resnik st., John Mikec in Frank Škufca; John Zabkar 15c, skupaj \$10.15. (Nabral Joseph Debelak.)

Barton, O. Društvo št. 562 SNPJ \$3; po \$1: Louis Bregant in Frank Rokave; po 50c: Frank Podobnik, Frank Primožič, George Lončarič in Joseph Skoff; po 25c: Frank Zdešar, Frank Seligoj in Paulina Glagovšek, skupaj \$7.75. (Nabral Jos. Skoff.)

Rock Springs, Wyo. Frank Grum \$6; po \$1: John Wilfan, Frank Remitz in Anton Straman; po 50c: Tom Kos, Jacob Zaitz in John Jereb; po 25c: Valentin Homec, Frank Peterne; po 10c: Anton Kužnar 10c, skupaj \$11.10. (Nabral John Jereb.)

Toronto, Canada. Društvo št. 648 SNPJ \$2; po \$1: Louis Klemenčič, Valentin Ručigaj in Frank Čemas; nabrano med ostalimi člani 65c, skupaj \$5.65. (Nabral Louis Klemenčič.)

Springfield, Ill. John Gorshek st. \$1.00.

Waukegan, Ill. Po \$1: John Zakovšek, Anton Nagode, Mary Nagode, Steve Nagode, Andrew Nagode, Math. Ogrin, Ann Pezdur, John Gantar, Christine Kopal in Anthony Pierce, skupaj \$10.00. (Nabral John Zakovšek.)

East Helena, Mont. Društvo št. 143 SNPJ \$2.00.

Yale, Kans. Društvo št. 9 SNPJ \$2.00.

Skupaj v tem izkazu \$137.15, prošnji izkaz \$239.79, skupaj \$376.94.

The Duty Of International Working Class In The Spanish Revolution

(Continued from Page 6)

to appropriate the linen of the former owners. They naturally think that the occupation will be permanent, but they consider themselves as the representatives of the people as a whole, to whom the wealth of those who imposed the civil war upon the Republic will come. Thus do the facts defeat the criminal designs of the reactionaries.

From the general point of view there is now doubt that the traitorous general Franco will be the Korniloff of Spain. He will have precipitated the rhythm of the democratic revolution and forced Spain along the road of the working class and Socialist revolution. But it will be a bad thing for us if the workers in other countries imagine that the battle here has already been won. It is no won yet. With regard to this point I have endeavored to obtain the fullest possible information, and this leads me to the following conclusion:

The battle might be considered as definitely won if the principle of

neutrality which the French Government has tried to get all countries to accept, were not a hypocrisy for certain of these countries. It is certain that apart from any intervention from outside time is working in our favor. Those who may be surprised at the slowness of the military operations, which taken together only involves a small number of troops, should remember that on the evening of July 19th the Republic found itself without an army, without a civil guard and almost without administrative services. It was necessary to improve, and it is only now that a technical and military organization is arising out of the chaos of improvisation. Thus, while the rebels are weakening the Republic is growing stronger.

But this process could easily be changed or even reversed if neutrality were applied to the Republic and not to the rebels. It is beyond any doubt that the rebels have only been able to hold out, and can only hold out to the extent to which they are fed and provisioned by Portugal, Italy and Germany. The chances of the military rebels are slight, and they follow the rhythm with which General Franco succeeds in bringing his troops from Morocco to Spain.

Such is the situation. The democracy and the workers of Spain were accountable to the democracy and workers of other countries for the defense in their own country of their threatened liberties. The Spain of the people has performed its duty with an admirable courage which does not yield.

In their turn democracy and the workers throughout the world are accountable to the democracy and the workers of Spain for the defense of the people against the attacks of international Fascism.

At all costs the arming of the rebels must be prevented. If this is done a Republican and Socialist victory in Spain is not in doubt.

SUNDAY ALL TO PROLETAREC'S PICNIC!

Chicago, Ill. — Only a few more days, next Sunday, August 13, and all roads will lead to Kegel's Grove, Willow Spring. It will be the occasion of the annual picnic of our Proletarec which will attract all comrades, sympathizers and friends.

As in the past, we have put special efforts in the preparation of an attractive program. We hope to get the new socialist sound truck from which we are going to broadcast songs and music. As for the dancers, Johnny Kochevar will take care of them. There will be other attractions provided by the Pioneer soft ball players, balling enthusiasts, etc. Admission free.

If you have no other conveyance come to the Labor Center or Lincoln st. and Wood st. Trucks will leave from the latter place at 12.45 P. M. and 2.15 P. M., and 15 minutes later from the Center. However, the main thing is that you come to this outing next Sunday which will most likely be the last picnic this season.

COMMITTEE.

THE 'INSTITOOT' PROTECTS

The American Iron and Steel "Institoot" has shelled out a cool half a million dollars advertising money to tell the world that "we will protect our men" from the workers' union. But what about protecting the men from injury done them by the company's machines?

Here's a sample of how the "Institoot" generous affiliates practice protection. Jones & Laughlin recently fired fourteen men for union activity. Three of these, Mike Muslim, Pete Cekoric and Nick Krajacic, had suffered bodily injuries. Mike worked for the company for 23 years. He lost his right eye while at work, and was promised a job for life. Pete has been with the company 26 years. He was ruptured at work, and in need of an operation when discharged. Nick with 11 years of service lost the fingers of his right hand in 1934, and also was promised a job for life. They appealed to the company union but it did nothing, of course.

Where is the "Institoot's" protection? Wouldn't a bit of that half million dollars go a good deal of the way to help Pete or Mike or Nick? Well, the "Institoot" never did, nor will it ever do things of this sort, unless there be an independent, bona fide, honest-to-goodness union to put an end to empty promises.

—Steel Labor

Volitve v J. S. Z.

Referendum za izvolitev odbornikov JSZ in Prosvetne matice konča 25. septembra. Tajniki naj poskrbe, da bodo glasovali, ako le mogoče, vsi člani klubov.

Thomas v radiu

Norman Thomas govori v radiu dostikrat samo na lokalnih postajah. Sledite oznanilom za radio programe, da ne zamudite Thomasovega govora.

Dr. John J. Zavertnik PHYSICIAN AND SURGEON

OFFICE HOURS:
At 3724 W. 26th Street
1:30—3:30; 6:30—9:30 Daily
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd.
4:30—6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 1100
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

V sledečem seznamu so priredbe klubov JSZ, konferenčnih organizacij in socialističnih pevskih zborov. Ako priredba vaša kluba ni vključena, nam sporočite.

SEPTEMBER

CHICAGO, ILL. — Piknik v nedeljo 13. sept. pri Kegli v Willow Springsu v korist Proletarca.

OKTOBER

CHICAGO. — V nedeljo 11. oktobra vprizori dram. odsek kluba št. 1 JSZ na prireditvi društva Delavci št. 8 SNPJ dramo "Rdeče rože".

CHICAGO. — V nedeljo 25. oktobra dramska predstava kluba št. 1 v dvorani CSPS.

NOVEMBER

Waukegan, ILL. — V nedeljo 1. novembra dramska predstava kluba št. 45 JSZ v SND.

CHICAGO. — V nedeljo 22. nov. koncert "Save" v dvorani SNPJ.

CLEVELAND. — V četrtek 26. novembra na Zahvalni dan koncert soc. pev. zbora "Zarja".

DECEMBER

CHICAGO. — Silvestrova zabava kluba št. 1 JSZ v dvorani SNPJ.

FEBRUAR 1937

CHICAGO. — Prireditve v korist Proletarca v nedeljo 28. feb. v dvorani SNPJ.

Ako je v tem seznamu glede vaše organizacije kakšna pomanjkljivost, sporočite.

FENCL'S

RESTAVRACIJA IN KAVARNA

2609 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1384

Pristna in okusna domača jedila. Cene zmerno. Postrežba točna.

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 540 W. Juneau Ave. MILWAUKEE, WIS.

BARETINCIC & SON

Tel. 1475

POGREBNI ZAVOD

424 Broad Street JOHNSTOWN, PA.

ROOSEVELT OR LANDON: IT MAKES NO DIFFERENCE!

The air is filled with brick-bats. Landon heaves away at Roosevelt, and Roosevelt fires back. Boy, what a battle!

But is it a real battle? To be sure, each wants to occupy the White House for the next four years. Landon thinks he'll be the best tenant, and Roosevelt doesn't feel like packing up his furniture and moving. But is there any other difference? Will the fate of the nation be changed by the result of the voting this coming November?

Here's one answer—

The financial reporter of the New York Times last week, in the column "Topics in Wall Street," declared that "an increasing number of members of the financial community is showing indifference concerning the outcome of the election."

Why shouldn't they? No matter who wins—Roosevelt or Landon—they can go their merry way without fear. They know that both old-party candidates

stand four-square behind the profit system.

It makes no difference to Wall Street who rides down Pennsylvania Avenue next Inauguration Day. Whichever of those two candidates wins, Wall Street wins.

And by the same rule, whether it be Roosevelt or Landon, Labor will lose.

Wall Street's security is labor's insecurity.

Wall Street is comfortable about the elections, but labor cannot afford to be.

The fight between the Democratic Party and the Republican Party is a race between two horses from the stable of the same wealthy owner. The fight between Roosevelt and Landon is a fight between two friends of capitalism.

Labor can make a real fight out of this election by supporting its own candidate—Norman Thomas—and its own party—the Socialist Party. Such a fight will make a real difference to Wall Street and a real difference to labor.

THE SOCIALIST CALL.

The Recent Trial In Soviet Russia And Leon Trotsky

By Norman Thomas

The honor of Soviet Russia, the glory of its achievements for the workers, the growing tendencies toward working class solidarity in the world, the contrast between Socialist ideals and fascist—these are all tragically impaired by the Soviet trials of Zinovieff and his companions and by their aftermath.

I repeat my conviction that no explanation can deliver Zinovieff, Kameneff, and the rest, from the contempt of the workers. Whether or not they were guilty of all or a large part of what they confessed, their confessions were not substantiated by any material evidence introduced by the government, and most emphatically those confessions did not construct an orderly and convincing picture of a plot in which Trotsky and others not yet arrested were involved—certainly not the kind of a plot which the prisoners described.

Since the trials the procedure of the government has made matters worse. The prisoners were executed without the usual 72 hours delay and apparently without witnesses. The government began new arrests on the basis of these confessions, and the men arrested can never confront their accusers who have been shot. Then the Stalin government demanded that Norway deny all right of asylum to Trotsky. One can scarcely imagine a more dangerous precedent in the world as it is today. Hitler and Mussolini would follow it by similar demands on governments against the liberty of exiles who had escaped to foreign countries.

In conjunction with Devere Allen I have cabled to the organ of the Labor Party in Norway urging the preservation of the right of asylum.

The facts that I have cited,

coming at this juncture especially, weaken, if they do not destroy, faith in the communist profession of belief in their new slogan: "Through Liberty to Socialism." They make one doubt the value of the guarantees of increased civil liberty in the new Soviet Constitution. In particular it would seem to be an ominous sign the object of special attack.

I do not say these things because I believe that the Socialist Party of America is in a position authoritatively to dogmatize upon the facts of an astounding case. We are in a position, in the name of the interest of the working class and all lovers of justice throughout the world, to challenge the methods pursued by the Soviet authorities. More than ever must we back the right of asylum for Trotsky and urge the necessity of inquiry into his own acts and the charges of the Soviet authorities by a competent commission.

STUDY IT

No conscientious man can be satisfied with a system which breeds such inequalities in wealth, more criminals, greater misery, more graft and greater wars right along; he needs but to open his eyes to see the light that the private ownership of socially produced capital and the control of life's necessities for private profit is the cause of it all. This fact suggests its own remedy: The collective ownership by society of these social properties and their co-operative management—for public service and not for private profit—which is Socialism. Now to deride it, or even dismiss it without prejudice, is unworthy of you. Therefore, study it.

T. M. L.

Labor's Challenge

"When labor strikes, it says to its master: 'I will no longer work at your command'; when it votes for its own party, it says: 'I shall no longer vote at your command'; when it creates its own classes and colleges, it says: 'I shall no longer think at your command.' Labor's challenge to education is the most fundamental of the three."—Henry deMann, Belgian labor leader.

All But The Smell Of Political Corruption

The fabled Kilkenny cats fought until there was nothing left but their tails. Let us hope the Republican and Democratic parties will fight until there is nothing left but the stench. They are telling so many truths about each other that the voters may say, "A plague upon both your houses."

Who Put This Over?

The department of justice announces that Joseph W. Harriman, convicted of looting the Harriman National Bank and Trust Co. in New York city, and causing a loss to depositors of at least \$4,000,000, is to be granted a parole, because he has been "an unusually good prisoner."

The department's ace G-man, J. Edgar Hoover, has had a great deal to say recently about the way our parole laws are manhandled in favor of men who have the necessary financial backing. It is unquestionable, however, if Mr. Hoover could find a more glaring example of the evil he has denounced than the decision of the department in the Harriman case.

The evidence against the banker was impressive. He was, if we are correctly informed, convicted of making 14 false entries, totaling \$1,713,000, in depositors' accounts, and of misappropriating \$600,000 of the assets of the bank. His "pull" was so great that for months after these discrepancies were discovered, the treasury authorities refused to proceed against him. Eventually his deeds were exposed by a senate committee, and he was brought to trial, convicted and sentenced to four and a half years in the penitentiary. He has served just two years, and now he is turned loose.

It would be interesting to know if one of the many high-priced lobbyists now in Washington put over this deal and just how much of a "fee" he collected for it.

In general, in their operation in the cases of the little fellows who have no pull, the parole and probation laws are salutary and are unjustly criticized—but we shall discuss that question another day.

T. M. L.

Change

William Cullen Bryant wrote: Weep not that the world changes, —did it keep.

A stable changes state, 'twere cause indeed to weep.

One's Fooled

The superiority of wage-slavery over chattel slavery, from the point of view of the master, is that the wage slave thinks he is the equal of his master, while the chattel slave knows he is his slave.

Outside of the fact that it's reached the point where it's got to feed the people it used to feed on or swing from lamp posts, Capitalism is doing nicely.

The Duty Of International Working Class In The Spanish Revolution

By PIETRO NENNI, Madrid, August, 1936

As a result of the military-Fascist sedition of July 17, the Spain of the people and the working class has entered upon a new phase in its history.

It was by a miracle that it escaped from the murderous attack upon its liberties planned by the army officers, the priests and the Fascists, under the guidance of capitalism.

Five years after the revolution of April 1931, practically the whole of the army, the civil guard and the higher ranks of the civil service have risen against the Republic, to which, however, they had taken an oath of fidelity. This is a confirmation of the fact that there is no real revolution without the systematic destruction and organic remodeling of the military, police and administrative machinery of the State.

The negative element of the miracle to which the Republic owes its salvation is represented by the indecision of the military chiefs in Madrid and Barcelona. The military sedition broke out in Morocco on July 17th and in Madrid and Barcelona on the 19th. In Madrid especially, the military rebels, instead of occupying the residential offices, the ministries and the streets, shut themselves up in their barracks.

The President of the Republic, Senor Azana, told Comrade de Brouckere and myself that the rebels would have been able to collar him in the Prado, where he was at the time, without meeting the least difficulty. Very probably they did not think it necessary to lay hands on the head of the State, just as they had not foreseen the resistance of the people.

This resistance, immediate and heroic, was the positive element of the miracle of which we are speaking. The taking of the Montana barracks by the people was a first mortal blow to the sedition. In the disorder which followed the rebellion of the military and the insurrection of the Fascists there was a centre of order represented by the cadres of the workers' and Socialist militia which had already fought in October 1934. Around these cadres the new armed force of the Republic was organized. Thus the fundamental problem of every revolution, namely, the arming of the people and the creation of a revolutionary army is, if not already solved, at least on the way to solution.

I have just passed a few days on the Sierra front. There is still an enormous amount to be done in the sphere of organization. The fusion of the elements of the old army and the various militias is going on slowly. But to my mind the dominating fact is the creation and development of what we might call a revolutionary patriotism and a revolutionary discipline. Naturally this patriotism has nothing in common with nationalism, just as this discipline has nothing in common with the old obedience of the barracks or with the catholic hierarchy. It is founded, not upon the spirit of subordination but upon the spirit of solidarity in revolutionary creation. In this essential work the elements of the Socialist Party and the unified youth movement give proof of exceptional qualities. Their courage, probity, honesty and intelligence have impressed the whole of the population and the few

officers of the old army who have remained faithful to the Republic. Alongside the formation of a new army which finds its elite cadres in our militants, a new right, a new conception of life, are being formed in the fire of action. The collective instinct—which has roots in Spain of which we are not aware—is gaining the upper hand over the individualist instinct. The creative conception of the revolution is overcoming the destructive conception. In this sphere also, it is the militant members of the Party, of the unified youth movement and of the Socialist militia, who are successfully taking part in the most important works. I confine myself for the moment to emphasizing the extremely important role of the co-operative movement in supplying food and the network of assistance schemes for the combatants and their families which has been formed within a few days.

In this connection it is necessary to destroy a legend which is going around the bourgeois world and which is related to that of the alleged Republican atrocities. There has been talk of the pillage of convents and palaces. It is a fact that a certain number of great palaces of the Madrid aristocracy, and some convents, are occupied. But in nine cases out of ten the occupation has not given rise to the least act of vandalism. I have visited the Girardelli palace, the Campo club, the Grace Pena club, which are occupied by the unified youth movement; the Palace of the Duke of Medina Coeli occupied by the "motorized brigade"; and the palaces occupied by the "Oetubre" and "Largo Caballero" battalions of the Socialist militia. The order is perfect. An inventory has been made of the objects of value, furniture, pictures, tapestry, etc. Alongside cupboards full of gold and silver plate the militia men make a meal from a tin of sardines. Alongside sumptuous beds they sleep on the floor. Though wearing old and torn shirts they are not even tempted

to remain faithful to the Republic.

Alongside the formation of a new army which finds its elite cadres in our militants, a new right, a new conception of life, are being formed in the fire of action. The collective instinct—which has roots in Spain of which we are not aware—is gaining the upper hand over the individualist instinct. The creative conception of the revolution is overcoming the destructive conception. In this sphere also, it is the militant members of the Party, of the unified youth movement and of the Socialist militia, who are successfully taking part in the most important works. I confine myself for the moment to emphasizing the extremely important role of the co-operative movement in supplying food and the network of assistance schemes for the combatants and their families which has been formed within a few days.

In this connection it is necessary to destroy a legend which is going around the bourgeois world and which is related to that of the alleged Republican atrocities. There has been talk of the pillage of convents and palaces. It is a fact that a certain number of great palaces of the Madrid aristocracy, and some convents, are occupied. But in nine cases out of ten the occupation has not given rise to the least act of vandalism. I have visited the Girardelli palace, the Campo club, the Grace Pena club, which are occupied by the unified youth movement; the Palace of the Duke of Medina Coeli occupied by the "motorized brigade"; and the palaces occupied by the "Oetubre" and "Largo Caballero" battalions of the Socialist militia. The order is perfect. An inventory has been made of the objects of value, furniture, pictures, tapestry, etc. Alongside cupboards full of gold and silver plate the militia men make a meal from a tin of sardines. Alongside sumptuous beds they sleep on the floor. Though wearing old and torn shirts they are not even tempted

(Continued on Page 5)

INSPIRING STORY OF ARIZONA SOCIALISTS

The Socialist party is on the ballot in Arizona. It is on the ballot in spite of tremendous odds. It is on the ballot because of the hard work, enthusiasm, "stick-to-it-iveness" of a handful of party members and sympathizers in the labor movement. There is now a party for workers to vote for, the hard-driven, exploited workers in Arizona.

The party is small in Arizona. Distances are great and the population scattered. When Steven Gaugh, organizer, loaned to Arizona by California, went to the state, there were only a few days in which to get the required number of signatures. The number of workers for petitions grew as they worked along, and they covered the state. Old party members started in to work; new members were found. In one town no sympathizers were known. The organizers started a door to door canvass for signatures until they found a "nest" of Socialists from Oklahoma

who took charge of the work in that town.

The last day came. Three hundred more signatures were needed. Some workers were discouraged. Others said it couldn't be done. But the majority of them were out on the streets driving ahead. Unemployed workers were on every street corner in the Phoenix business district that Saturday afternoon. One person called on the secretary of state and got him to agree to open his office at 10 o'clock that night to receive the petitions.

At 9 p. m. there were one hundred names in excess of the amount required. They went to their office to make out the master petition. City lights went out. The night was hot. They worked by candle light and sweated in the semi-darkness. They worked frantically to make the deadline. At 10:30 the petition was ready. The secretary of the state was called. The petition was filled. The Socialist party was on the ballot in Arizona.

OUR FALCON CORNER

WALL NEWSPAPERS AND BULLETIN-BOARDS

Every Falcon Flight should get out a wall-newspaper. The wall-newspaper is to be devoted to a different topic each month. (War, Fascism, Unemployment, Child Labor, Men at Work and their Conditions, Strikes, etc.)

The children should read various newspapers and magazines, capitalist as well as Socialist, and clip the articles and pictures relating to the topic they have decided to concentrate on. These clippings should then be pasted on a large piece of cardboard and at the end of the month taken down and filed away. Then the next issue, devoted to another subject, is put up. In this way a file of wall-newspapers on various subjects will be compiled, and will aid materially in educating the flight.

The bulletin-board, on the other hand, should consist of stories, articles, poems, jokes and pictures written and drawn by the children themselves. The bulletin-board should have an attractive name, for example: Red Sparks, Falcon Trum-

pet, the Children's Voice, the Clarion Call, etc.

These activities should involve the largest number of children possible and the Guide should try to cultivate a feeling of pride in their collective activity among the children.

THE FALCON MARCH SONG

Tune: "There's A Tavern in the Town"

Come Falcons, sing our marching song,
We're marching firm with hearts made strong,
We sing the song of a new and better day,
When poverty shall be swept away.

For our freedom we are fighting,
Bosses' hopes, our march is blighting,
We are bringing hope and joy,
To all the workers' kids.

Come march, Red Falcons strong,
and sing
A Workers' World we Falcons bring,
Red banners high, clenched fists raised to the sky,
March to fight the parasite! Let voices ring!

PROLETAREC'S PICNIC SUNDAY

Chicago, Ill. Plans have been completed for one of the best picnics held this year. The readers and sympathizers of Proletarec will sojourn to Kegel's Grove in Willow Springs this Sunday, September 13, to enjoy the festivities. If the "powers that be" don't threaten us with rain, we'll have a splendid afternoon program. In case of rain, the picnic takes place at the Slovene Labor Center, so the "weather gods" can't stop us no way from having our good time. There won't be no admission so that should keep no one away. Transportation you say! There will be trucks leaving at 12:45 from Wood and 22nd Sts., stopping at the Slovene Labor Center at 1 p. m. The second truck will leave 2:15 and 2:30 p. m. from the places.

What about the program? Frank Groser has the Pioneer lodge baseball team lined up for a good game with the South Chicago boys. Chas. Pogorelec, Frank and Angela Zaitz are busy getting a fine selection of music prepared for the broadcast that afternoon. There will also be short speeches made. Pep Turpin has

in charge the Balina contests and we learn that plenty of games are going to be in progress between the crack shot and expert players. For the ladies, in fact everybody, young and old, we'll have the novelty stand at which the Tombola game will be played. This stand will be in charge of the young comrades. They have some fine prizes, such as baskets of food stuffs and other valuable articles that will be awarded to lucky winners.

No picnic is complete without dance music so Johnny Kochevar's Merry-makers have been engaged to supply the dance tunes to swing our feet into action. Songs—Plenty of them. Our songsters will exhibit their talents and of course we'll all chime in and join them. Another feature of this picnic will be the drawing for a beautiful painting by Harvey Perushuk. Some lucky winner will get a valuable painting.

No one should stay away Sunday, September 13. Come out and join the crowd for a splendid afternoon. In case of rain we meet at the Slovene Labor Center. — J. K.

—Rollin Kirby in Survey Graphic.

The Senators are now my shepherds, and I am in want.
They maketh me sleep on the park benches, They force me into free soup houses.
They restoreth my doubt in the Republican and Democratic parties.
They leadeth me in the path of destruction for their parties' sake. Yes, though I walk through the valley in the shadow of starvation, I do fear evil, for they art against me.

Their policies and the profiteers they frighthen me into hysterics.
They preparest a reduction in my relief before me in the presence of mine enemies.
They annointeth my relief with sales taxes.
My expenses runneth over my income.

Surely, poverty and unemployment will follow me all the days of these rotten reactionary and, before I will dwell in the poor house, I shall fight my enemies until victory has come forever and ever. — A. G. Simmon.